

Medlemmer i Bodø kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Torsdag, 22. august 2019, kl 09.00

Møtested: Formannskapssalen,

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
28/19	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 29. mai 2019
29/19	Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp
30/19	Henvendelser til kontrollutvalget vedrørende Hjemmetjenesten
31/19	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
32/19	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Bodø, 15. august 2019

Espen Rokkan (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (eventuell innkalling skjer særskilt).

SAK 28/19

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 29. mai 2019

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
22.08.2019

Vedlegg:

- a) Protokoll fra kontrollutvalgets møte 29. mai 2019

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 29. mai 2019 godkjennes.

Inndyr, 15. august 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – BODØ KONTROLLUTVALG

Møtedato: Onsdag, 29. mai 2019 kl. 09.00 – 11.15

Møtested: Blåsalen, Moloveien 16

Saksnr.: 21/19 - 27/19

Til stede:

Espen Rokkan, leder

Forfall:

Øystein Mathisen, nestleder
Åshild Opøyen,
Charlotte Ringkjøb,
Lars Vestnes

Varamedlemmer:

Arild Mentzoni møtte for Øystein Mathisen

Bodil Bjørnaali Brattli møtte for Lars Vestnes

Odd Paulsen møtte for Åshild Opøyen

Anna Cecilie Jentoft møtte for Charlotte Ringkjøb

Øvrige:

- Ass. rådmann Anna Welle,
- Leder flyktningskontoret Daniel Wie Sandbakk, og
- Rådgiver HR-kontoret Åge Jensen, sak 22/19
- Kommunaldirektør Tove Buschmann-Rise, og
- Kommunaldirektør Kornelija Rasic sak 23/19
- Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst, og
- Avdelingsleder Liv Anne Kildal, Salten kommunerevisjon IKS
- Sekretariatsleder Lars Hansen, Salten kontrollutvalgsservice

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
21/19	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. april 2019
22/19	Kommunens internkontroll: Rutiner for oppfølging av statlige tilsyn. Avviksrapportering som grunnlag for egne forbedringer
23/19	Orientering til kontrollutvalget fra administrasjonen vedr anbudsprosess brøyterode
24/19	Rapport forvaltningsrevisjon: Forvaltning av kommunale bygg
25/19	Prioritering av tema for forvaltningsrevisjon.
26/19	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
27/19	Eventuelt

21/19 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. april 2019

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. april 2019 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. april 2019 godkjennes.

22/19 Kommunens internkontroll: Rutiner for oppfølging av statlige tilsyn. Avviksrapportering som grunnlag for egne forbedringer

Ass. rådmann Anna Welle, leder flyktningkontoret Daniel Wie Sandbakk, og rådgiver HR-kontoret Åge Jensen møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

**23/19   Orientering til kontrollutvalget fra administrasjonen vedr anbudsprosess
brøyterode**

Kommundirektør Tove Buschmann-Rise og kommunaldirektør Kornelija Rasic møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

24/19   Rapport forvaltningsrevisjon: Forvaltning av kommunale bygg

Forslag til vedtak (innstilling til bystyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Forvaltning av kommunale bygg er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger:

Omforent forslag til vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Forvaltning av kommunale bygg er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger:
  1. Bodø kommune bør sette av midler til planmessig langsiktig vedlikehold av sine bygg
  2. Bodø kommune bør sørge for virkemidler som kan motivere brukerne til god arealutnyttelse
  3. Bodø kommune bør sørge for en langsiktig plan for utvikling og tilpassing av bygningsmassen

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til bystyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Forvaltning av kommunale bygg er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger:
  1. Bodø kommune bør sette av midler til planmessig langsiktig vedlikehold av sine bygg
  2. Bodø kommune bør sørge for virkemidler som kan motivere brukerne til god arealutnyttelse
  3. Bodø kommune bør sørge for en langsiktig plan for utvikling og

tilpassing av bygningsmassen

25/19   Prioritering av tema for forvaltningsrevisjon.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem for drøfting.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget ber om prosjektplan til neste møte for bestilling av forvaltningsrevisjon med følgende tema:

Gjennomføring av infrastrukturprosjekter i regi av Bodø Byteknikk

Votering:

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber om prosjektplan til neste møte for bestilling av forvaltningsrevisjon med følgende tema:

Gjennomføring av infrastrukturprosjekter i regi av Bodø Byteknikk

26/19   Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisjonen orienterte:

- Intet nytt fra revisor siden forrige møte

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken.

27/19   Eventuelt

Ingen ytterligere saker til behandling.

Bodø, 29. mai 2019

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Bodø kommune v/ ordfører og rådmann,
Salten kommunerevisjon IKS

SAK 29/19

Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
22.08.2019

Vedlegg:

- a) Salten kommunerevisjon IKS 24.07.2019: Rapport forvaltningsrevisjon: Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp

Bakgrunn for saken

Plan for forvaltningsrevisjon for 2016-2019, ble vedtatt i bystyrets sak 16/182 med følgende prioriteringer:

1. Styringsstruktur helse og omsorg (Internkontroll helse og omsorg) - gjennomført
2. Oppfølging av bystyrets vedtak vedrørende fjernvarmeanlegg - gjennomført
3. Kvalitet innen kommunens pleie- og omsorgstjenester
4. Økonomistyring helse og omsorg
5. Oppfølgingsrapport barnevern
6. Oppfølgingsrapport spesialundervisning
7. Brukerbetaling vann og avløp
8. Forvaltning av kommunale bygg og eiendommer

I samme vedtak ga bystyret kontrollutvalget myndighet til å foreta endringer av planen i planperioden der kontrollutvalget finner det nødvendig. På denne bakgrunn, og ut fra endrede

forutsetninger, har utvalget i sak 57/17 pekt ut Brukerbetaling vann og avløp som tema for forvaltningsrevisjon. Utvalget bestilte gjennomføring av revisjonen i sin sak 33/18.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å *vurdere om Bodø kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes det hvordan kommunen har behandlet sine selvkostfond.*

Følgende problemstillinger har vært undersøkt i denne revisjonen:

1. Har Bodø kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?
2. Har Bodø kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

Kort om selvkost:

Enkelte av kommunenes tjenester finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Størst omfang er det for vannforsyning, avløp og renovasjon. Selvkost innebærer at gebyrene fra innbyggerne i sum ikke kan overstige hva det koster å levere tjenesten. Sagt på en annen måte: selvkost setter en øvre ramme for hva kommunen kan kreve inn i kommunale avgifter på det respektive området. Ulike selvkostområder skal behandles separat.

Grunnlag for beregning av selvkost fremkommer av tre hovedkategorier av kostnader:

Direkte kostnader: arbeid, varer og tjenester som anvendes for å yte tjenesten, og som alltid kan henføres til den aktuelle tjenesten.

Indirekte kostnader: kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til deler av tjenesten, f.eks administrasjon eller kontroll og revisjon.

Kapitalkostnader: kostnader som oppstår når kommunen binder opp kapital i en investering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:

Avskrivningskostnader: kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.

Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad): den avkastning kommunen alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet i markedet (etter avskrivninger).

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er utledet fra bl.a kommuneloven, lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, samt retningslinjer/veiledere for beregning av gebyrgrunnlaget. En fullstendig utledning av revisjonskriteriene finnes som vedlegg 2 til rapporten (s 32-43)

Revisjonen er gjennomført ved intervjuer, gjennomgang av styringsprogrammer og dokumentanalyse.

Revisors funn og vurderinger: 1. Har Bodø kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene? 2. Har Bodø kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

Revisjonskriterier:

- Bodø kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.
- Etter utløpet av regnskapsåret bør Bodø kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.
- Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.
- Bodø kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA-skjema nr.22 og 23.
- Bodø kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader
- Bodø kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.
- Bodø kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.
- Bodø kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.
- Bodø kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan

Revisors funn og vurderinger:

Forkalkyler: Disse utarbeides og fremlegges etter gjeldende regler, og utarbeides for tre til fem år slik de bør.

Etterkalkyler / selvkostregnskap: Dette settes opp etter regnskapsårets utløp, og tas med i note til kommunens årsregnskap. I den aktuelle noten er det for 2016 og 2017 henvist til feil sats for kalkulasjonsrente. Det er imidlertid brukt korrekte tall i noten. Etter revisors vurdering bør dette korrigeres der dette er mulig.

Direkte og indirekte kostnader: Kostnadene føres til respektive selvkostansvar og funksjoner. Revisor nevner at de ved denne revisjonen ikke har foretatt en detaljert gjennomgang på bilagsnivå, og at de av denne grunn ikke har grunnlag for å uttale seg om kostnadene er korrekt håndtert i regnskapet. På bakgrunn av revisors gjennomgang av kommunens fagsystem på området, mener revisor kommunen har en god løsning for riktig føring av utgifter og inntekter. Basert på revisors gjennomgang av indirekte kostnader, mener de at kommunen har *«fornuftige fordelingsnøkler på henførbare indirekte kostnader»*.

I forhold til indirekte kalkulatoriske kostnader, gjeldende for nytt rådhus i forhold til de ansatte som skal ha dette som fremtidig arbeidssted, peker revisor på at grunnlaget for

KOSTRA: Revisor har funnet feil tall i kommunens rapportering når det gjelder «*abonnementsgebyr fast del avløp*». Det er rapportert kr 593 per år, mens det korrekte skal være kr 539. Feilrapporteringen har ingen betydning for selvkostregnskapet, men revisor peker på viktigheten av kvalitetssikring av rapporteringen for å sikre korrekte tall.

Lineære avskrivninger / kalkulatoriske rentekostnader: Etter revisors vurdering følger kommunen retningslinjene på området, men påpeker likevel at det er en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Dette er imidlertid midlertidige forskjeller knyttet til gamle anleggslistene.

Selvkostfond: Sett i forhold til de gjeldende retningslinjer har kommunen over flere år hatt for høye selvkostfond. Forholdet er i stor grad rettet opp fra 2016 frem til i dag.

Rutiner for innkreving av gebyrer: Etter revisors vurdering har kommunen gode rutiner på dette området, og innkrevingen er i samsvar med forskrifter.

Investerings- og vedlikeholdsplan: Her rapporterer revisor at det er dokumentert at kommunen har slike planer, men de har ikke gått gjennom og vurdert kvaliteten på disse planene.

Revisors anbefalinger:

På bakgrunn av sine undersøkelser anbefaler revisor at kommunen bør:

1. korrigere feil i regnskapsnote 27 der dette er mulig.
2. rydde opp i fordelingsnøkler slik at det kan dokumenteres hvordan utregningene er foretatt og på hvilket grunnlag.
3. ha kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
4. rydde opp i anleggsregisteret slik at de får bedre oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
5. forvalte selvkostfond etter gjeldene retningslinjer.

Rådmannens kommentar:

Rådmannens kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten.

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport vedrørende selvkost for brukerbetaling vann og avløp i samsvar med bestillingen.

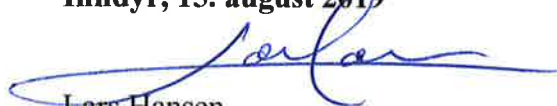
Rapporten får frem at kommunen har gode systemer som skal sikre korrekte direkte og indirekte kostnader. Videre får rapporten frem at kommunen følger regelverket for kapitalkostnader.

Rapporten får også frem forbedringsmuligheter, bl.a når det gjelder selvkostfond, anleggsregisteret og når det gjelder dokumentasjon av utregning av fordelingsnøkler. Revisor har gitt konkrete anbefalinger til forbedringer.

Forslag til vedtak (innstilling til bystyret):

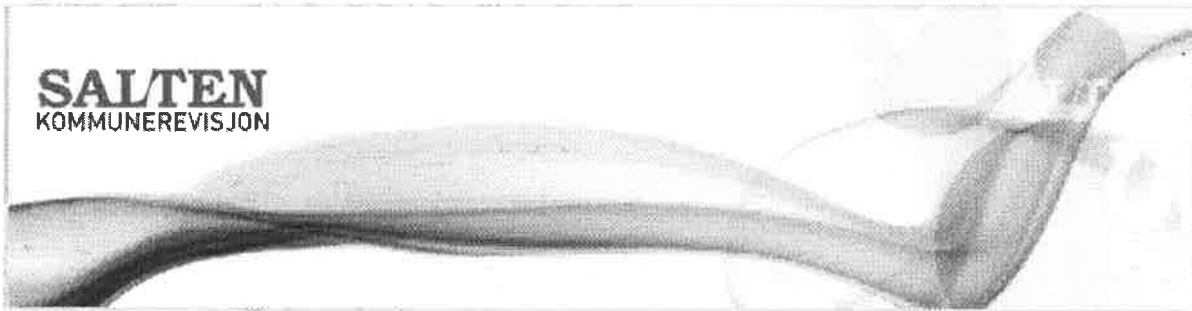
1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Selvkost – Brukerbetaling vann og avløp er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

Inndyr, 15. august 2019

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjon

***-Selvkost-
Brukerbetaling
vann og avløp***

Bodø kommune

Forord

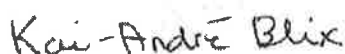
Salten kommunerevisjon IKS eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold i Salten- regionen i Nordland fylke.

Salten kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Vi har 3 forvaltningsrevisorer med følgende profesjoner: Mailen Evjen - statsviter, Kai André Blix - siviløkonom og Bjørn Vegar Gamst - jurist, alle med bred erfaringsbakgrunn fra både offentlig- og privat virksomhet.

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens § 77 nr. 4. Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon (RSK1). Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Bjørn Vegard Gamst. Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Kai André Blix.

Bodø 24.07.2019

Kai André Blix
Forvaltningsrevisor

Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	5
<i>Konklusjon</i>	5
<i>Anbefalinger</i>	6
1 INNLEDNING	7
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING OG BAKGRUNN.....	7
1.2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER.....	7
1.2.1 <i>Problemstilling:</i>	7
1.2.2 <i>Revisjonskriterier:</i>	7
1.4 METODE OG AVGRENSNING	8
2 UTLEDEDE REVISJONSKRITERIER OG FAKTA	11
2.1 KORT OM BRUKERBETALING/SELVKOST PÅ VANN OG AVLØP I BODØ KOMMUNE	12
2.3 SELVKOSTREGNSKAP	13
2.3.1 <i>Forkalkyler</i>	13
2.3.2 <i>Etterkalkyler/selvkostregnskap</i>	14
2.3.3 <i>Direkte kostnader</i>	15
2.3.4 <i>Fordelingsnøkler og indirekte kostnader</i>	16
2.3.5 <i>Kalkulatoriske Kapitalkostnader</i>	17
2.4 SELVKOSTFOND.....	19
2.5 GEBYR, INNFORDRING OG FAKTURERING	20
2.6 INVESTERINGSPLANER OG VEDLIKEHOLDSPLEANER	21
3 REVISORS VURDERING	23
3.1 SELVKOSTREGNSKAPET	23
3.2 KAPITALKOSTNADER.....	25
3.3 SELVKOSTFOND.....	25
3.4 RUTINER FOR INNKREVING AV GEBYRER.....	26
3.5 INVESTERINGS- OG VEDLIKEHOLDSPLEAN	26
3.6 KONKLUSJON OG ANBEFALING	26
3.6.1 <i>Konklusjon</i>	26
3.6.2 <i>Anbefalinger</i>	27

4 LITTERATUR OG KILDEREFERANSER	28
LOVER OG FORSKRIFTER:.....	28
OFFENTLIGE DOKUMENTER:	28
INTERNE DOKUMENTER:	28
TABELLOVERSIKT	29
FIGUROVERSIKT	29
VEDLEGG	30
VEDLEGG 1: HØRINGSSVAR FRA RÅDMANNEN	30
VEDLEGG 2. UTLEDNING TIL REVISJONSKRITERIER	32

Sammendrag

Salten Kommunerevisjon IKS har i denne undersøkelsen gjennomgått kommunens behandling av selvkostområdene for vann og avløp. Formålet er å vurdere om Bodø kommune behandler selvkosttjenestene for vann og avløp i henhold til lov og forskrift. I tillegg vurderes det hvordan kommunen har behandlet sine selvkostfond.

Ved undersøkelsen forsøker vi å svare på følgende problemstillinger:

- ***Har Bodø kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?***
- ***Har Bodø kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?***

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier av selvkostregnskap, regnskap, økonomiplaner, investerings- og vedlikeholdsplaner og intervju. Analyser og gjennomgang av programmene DvPro og EnviDan Momentum.

Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Bodø kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt og har fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen jobber aktiv med. I anbefalingene som revisjonen har kommet med er det noe av dette som kommunen allerede jobber med, men tas med som anbefalinger siden revisjonen skal ha et kritisk tilbakeblikk.

Når det gjelder selvkostfond, opprydding i anleggsregisteret og dokumentasjon på utregning av fordelingsnøkler er det der revisjonen har funnet momenter som bør utbedres.

KOSTRA rapportering foregår etter gjeldende regler, og ved feilrapportering får ikke dette nødvendigvis innvirkning på selvkostregnskapet. Revisjonen har likevel gjennomgått disse skjemaene fordi dette er viktig styringsinformasjon fra kommunen om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse. KOSTRA rapporteringen bør derfor være så korrekt som

mulig slik at man har et godt grunnlag for å kunne måle seg opp mot sammenlignbare kommuner.

Har Bodø kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Bodø kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.**

Har Bodø kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

- **Bodø kommune kan i liten grad si de har overholdt retningslinjene for selvkostfond.**

Anbefalinger

Vi mener Bodø kommune bør:

1. korrigere feil i regnskapsnote 27 der dette er mulig.
2. rydde opp i fordelingsnøkklene slik at det kan dokumenteres hvordan utregningene er foretatt og på hvilket grunnlag.
3. ha kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
4. rydde opp i anleggsregisteret slik at de får bedre oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
5. forvalte selvkostfond etter gjeldene retningslinjer.

1 Innledning

1.1 Kontrollutvalgets bestilling og bakgrunn

På bakgrunn av overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for Bodø Kommune, vedtatt av kommunestyret 27.10.2016 i sak nr. 16/182. I planen er dette prosjektet prioritert som nr. 7, og senere oppjustert til prioritet nummer 4.

På denne bakgrunn har Salten kommunerevisjon IKS utarbeidet er prosjektplan for en forvaltningsrevisjon selvkost vann og avløp.

Bestillingen av prosjektet er vedtatt i kontrollutvalget i Bodø kommune 03.09.2018.

1.2 Problemstillinger og revisjonskriterier

1.2.1 Problemstilling:

- *Har Bodø kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?*
- *Har Bodø kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?*

1.2.2 Revisjonskriterier:

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal vurderes mot. Revisjonskriteriene danner grunnlaget revisjonen trenger for å vurdere om det foreligger avvik eller svakheter på det området som skal revideres.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

1. KommuneLOVEN
2. Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 16. mars 2012

I tillegg til hjemmelsgrunnlagene er det utarbeidet retningslinjer/veiledere for beregning av gebyrgrunnlaget mv.

- I. H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester skal bidra til en god og ensartet praksis for beregning av selvkost på et tjenesteområde. Retningslinjene gir en anbefalt praksis for hvordan selvkost skal beregnes samt for praktisering av selvkostprinsippet over tid. Heretter referert til som retningslinjene.
- II. Norsk Vann Rapport 210/2015 Veiledning for praktisering av selvkost i vann- og avløpssektoren.
- III. Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, vedtatt i Bodø kommune 08.12.2011

Utlede revisjonskriterier ligger i kapittel 2 sammen med faktautredningen. Utledningen til revisjonskriteriene ligger som vedlegg 2 i rapporten.

1.4 Metode og avgrensning

Økonomi og kommunikasjonsleder i utbyggings- og eiendomsavdelingen og teknisk avdeling (heretter kalt økonomileder) har forklart revisjonen hvordan kommunen praktiserer selvkost på vann og avløp, og har også vært kontaktperson opp imot revisjonen.

Vi har gjennomført oppstartsmøte med kommunen. Vi har videre gjennomført intervjuer og gjennomgang av relevante styringsprogrammer¹ med følgende:

- Økonomi og kommunikasjonsleder i utbyggings- og eiendomsavdelingen og teknisk avdeling. Gjennomgang av Momentum².

---

¹ DvPro og Momentum

² Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune er et dataprogram som er laget av EnviDan Momentum AS, er heretter i rapporten kalt Momentum

- Seksjonsleder Service ved Drift og produksjon (heretter kalt Seksjonsleder). Gjennomgang av DvPro³.

Leder for Plan og utbygging og saksbehandler for Forvaltning har også bidratt med oppklarende spørsmål ved behov.

Alle de ovenfor nevnte har verifisert de dataene som ligger til grunn for denne undersøkelsen.

For den delen av rapporten som omhandler selvkost har revisor i all hovedsak bygget rapporten på dokumentanalyse av:

- Selvkostregnskap i Momentum 2017 og 2018
- Kommuneregnskap med noter 2017 og 2018
- KOSTRA⁴ skjema nr. 22 og 23,
- Økonomiplan for Bodø kommune 2015-2019
- Hovedplan Vann for Bodø Kommune⁵
- Saneringsplan for Bodø kommune⁶
- Samt informasjon som er mottatt muntlig gjennom møter med økonomileder og e-post korrespondanse.

Revisjonen har gjennomgått Ressursprogrammet DvPro sammen med Seksjonsleder.

Revisjonen har ikke tatt stikkprøver ned på timelistenivå for å sjekke korrekte føringer, men har fått en innføring i hvordan dette føres og kvalitetssikres.

Revisjonen har også vært i kontakt med rådgivere i Momentum som har bistått Bodø kommune med oppsettet av selvkostregnskapet. Det er ikke gjort analyse ned på bilagsnivået. Salten kommunerevisjon IKS har revisjon på selskapet, og revisor anser derfor at regnskapsmessige standarder blir etterfulgt og kontrollert.

---

³ Ressursstyringsprogram, mer opplysninger i kap. 2.3.3

⁴ KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner.

⁵ Perioden: 2016-2019 og 2019-2026

⁶ Perioden 2013-2023

I denne revisjonen har vi undersøkt om Bodø kommune har brukt de korrekte tallene fra regnskapet og at dette er blitt registrert i KOSTRA etter gjeldene regler. Vi har ikke undersøkt om Bodø kommune har fordelt utgiftene på riktige KOSTRA-funksjoner.

Revisor legger til grunn at de fakta som er innsamlet gir tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingen.

2 Utlede revisjonskriterier og fakta

I dette kapitlet har vi utledet revisjonskriteriene⁷ som utgjør grunnlaget for å vurdere Bodø kommune sin praksis for brukerbetaling på vann og avløp. Vi har deretter presentert fakta som skal gjenspeile Bodø kommune sin praksis. I kapittel 3 vil vi komme med vurderinger opp mot revisjonskriteriene.

Utlede revisjonskriterier:

- *Bodø kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Bodø kommune sette opp etterkalkyler/selvkostregnskap for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Bodø kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*
- *Bodø kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*
- *Bodø kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.*
- *Bodø kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*
- *Bodø kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*
- *Bodø kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

⁷ Som tidligere nevnt så ligger utledningen til de utlede revisjonskriteriene i vedlegg 2.

2.1 Kort om brukerbetaling/selvkost på vann og avløp i Bodø kommune

Økonomi og kommunikasjonsleder i utbyggings- og eiendomsavdelingen og teknisk avdeling har forklart revisjonen hvordan kommunen praktiserer selvkost på vann og avløp, og har også vært kontaktperson opp imot revisjonen.

I Bodø kommune foreligger det bystyrevedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene. Dette vedtaket ble gjort så sent som i juni 2018, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene.

Bodø kommune begynte i 2014 i forbindelse med økonomiplan 2015-2019 å bruke selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune, et program som er laget av EnviDan Momentum AS som har lang erfaring innen selvkostproblematikk. Modellen kan benyttes både på etterkalkulering og budsjettering, samt muligheter for å simulere hvordan fremtidige investeringer slår ut på gebyrsatsene. I dette programmet ligger fordelingsnøkler for indirekte kostnadselementer, samt anleggsregister med tilhørende avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. I selvkostkalkylen i Momentum inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, KOSTRA-skjema, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter). En rådgiver fra Momentum bistår Bodø kommune i forbindelse med økonomiplan-/budsjettprosess (gjennomføres i september) og i forbindelse med etterkalkylen for regnskapsåret (gjennomføres i februar).

Drift og produksjon ved Teknisk avdeling drifter og eier maskinparken. Maskinene blir leid ut med en timespris som tilsvarer selvkost. Dette styres gjennom et program som heter DvPro Visma Enterprise som er en løsning for effektiv forvaltning, aktivitet- og ressursstyring. Revisjonen har fått en gjennomgang på hvordan dette programmet fungerer av Seksjonsleder service ved Drift og produksjon.

Bodø kommune har utarbeidet en saneringsplan for perioden 2013-2023 som er vedtatt i Bodø bystyre 07.05.2015, samtidig ble også Hovedplan vannforsyning 2016-2019 vedtatt.

25.10.2018 vedtok Bystyret ny hovedplan avløp 2019-2026⁸. Planen er styrende for handlings- og økonomiplanen som rulleres årlig. Planen beskriver kommunens status for avløpshåndtering og setter mål for fremtiden. Videre redegjør planen for hvordan kommunen skal oppfylle krav gitt i lover og forskrifter og presenterer aktuelle tiltak for planperioden.

Bodø kommune har utarbeidet en egen forskrift for vann- og avløpsgebyrer.

Revisjonen har fått tilsendt ønsket informasjon i form av: selvkostregnskap, kalkyler, kommuneregnskap, og relevante opplysninger. Revisjonen har fått tilgang til hele selvkostprogrammet Momentum som Bodø kommune bruker. Revisor har også fått en gjennomgang av hvordan DvPro-programmet fungerer. Dokumentene er gjennomgått og undersøkt, og revisor viser videre til en mer spesifisert tilnærming i faktadelen på hvordan Bodø kommune fordeler sine kostnader og inntekter, og fordelinger mellom vann og avløp.

2.3 Selvkostregnskap

Revisjonen vil her beskrive hvordan Bodø kommune praktiserer selvkostregnskapet.

2.3.1 Forkalkyler

Det utarbeides ifølge Økonomileder forkalkyler/budsjett for vann og avløp som inngår i kommunens budsjettforslag. Dette legges fram for bystyret i forbindelse med behandling av årsbudsjett og rulleringen av økonomiplan. Der blir også gebyrene vedtatt. For denne revisjonen ble budsjettet for 2018 vedtatt 07.des 2017. I økonomiplanen er det også nevnt om utfordringer og om økte investeringer i forbindelse med sanering av anlegg og økt vedlikehold. Budsjettet/forkalkylen har samme tidshorisont som økonomiplanen, 4 år.

---

⁸ (<https://bodo.kommune.no/hovedplan-avlop-2019-2026/category2670.html>):

2.3.2 Etterkalkyler/selvkostregnskap

Når regnskapsdata for avsluttet regnskapsår foreligger, utarbeider Bodø kommune sammen med rådgiver fra Momentum etterkalkylen/selvkostregnskapet. Etterkalkylen danner grunnlag for Note for selvkosttjeneste (i Bodø kommune er dette Note 27, se fig under) som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av Bystyret som en del av årsregnskapet. I noter og etterkalkyler inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt henførte indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter), og i 2018 ble det også tatt med indirekte kalkulatoriske rentekostnader (som en del av nytt rådhus, kommer mer om det i kap.2.3.4 indirektekost.). Av noten fremkommer også saldo på det enkelte selvkostfond.

Revisjonen la merke til i noten at den kalkulatoriske renten i 2017 henviste til en prosentsats på 1,94% det samme gjaldt for 2016. Den kalkulatoriske rentekostnaden for 2017 skal være på 1,98%. Ifølge utregningene er det brukt korrekt prosentsats men ført feil henvisning på notene i 2017 og 2016. Dette har imidlertid ingen innvirkning på selvkostregnskapet.

Tabell 1: Note 27. Årsregnskapet 2017 og 2018 Bodø kommune

2017	Vann	Avløp	Totalt	2018	Vann	Avløp	Totalt
Etterkalkyle selvkost				Etterkalkyle selvkost			
Gebyrinntekter	75 778	61 612	137 390	Gebyrinntekter	76 729	67 715	144 444
Øvrige driftsinntekter	1 278	3 806	5 084	Øvrige driftsinntekter	1 475	3 796	5 272
Driftsinntekter	77 056	65 418	142 474	Driftsinntekter	78 204	71 512	149 716
Direkte driftsutgifter	33 994	38 432	72 426	Direkte driftsutgifter	41 081	41 663	82 744
Avskrivningskostnad	27 936	20 039	47 974	Avskrivningskostnad	28 847	21 280	50 127
Kalkulatorisk rente (1,94 %)	15 455	10 198	25 653	Kalkulatorisk rente (2,37 %)	18 770	12 999	31 768
Indirekte netto driftsutgifter	1 819	1 842	3 662	Indirekte netto driftsutgifter	2 017	2 008	4 025
				Indirekte kalkulatorisk rente (2,37%)	131	117	248
Driftskostnader	79 203	70 511	149 715	Driftskostnader	90 845	78 067	168 912
+ Tilskudd/subsidiering	0	0	0	+ Tilskudd/subsidiering	0	0	0
Resultat	-2 147	-5 093	-7 240	Resultat	-12 640	-6 555	-19 196
Kostnadsdekning i %	97,3 %	92,8 %	95,2 %	Kostnadsdekning i %	86,1 %	91,6 %	88,6 %
Selvkostfond 01.01	38 595	7 443	46 038	Selvkostfond 01.01	37 191	2 447	39 638
+ Avsetning til selvkostfond	0	0	0	+ Avsetning til selvkostfond	0	0	0
- Bruk av selvkostfond	-2 147	-5 093	-7 240	- Bruk av selvkostfond	-12 640	-2 447	-15 087
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (1,94 %)	743	97	840	+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (2,37 %)	732		732
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente på fond)	37 191	2 447	39 638	Selvkostfond 31.12 (inkl. rente på fond)	25 282	-0	25 282
				- Underskudd til fremføring		-4 108	-4 108
				- Kalkulert rentekostn fremf.b.und.sk (2,37 %)		-20	-20
				Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)		-4 128	-4 128

2.3.3 Direkte kostnader.

Kommunen fører regnskap for vann og avløp i Visma Enterprise. Utgifter og inntekter tilhørende det enkelte selvkostområdet skilles fra øvrige regnskapsposter ved bruk av egne ansvar og funksjoner. Ansvar er en dimensjon i Visma Enterprise som angir hvilket tjenesteområde utgiftene/inntektene tilhører og funksjon viser til hvilken KOSTRA-funksjon det skal føres på. På vann har vi funksjon 340 og 345 og avløp som har 350 og 353. Direkte og indirekte kostnader knyttet til de enkelte vann og avløpsområdene føres på de respektive ansvar og funksjoner i Visma Enterprise, og har i revisjonens undersøkelse ikke vært gjenstand for detaljert kontroll på bilagsnivå. For å klare å skille de forskjellige funksjoner og utgifter som tilhører disse, har Bodø kommune et aktivitets- og ressursstyringsprogram som heter DvPro.

Dvpro.

Drift og produksjon benytter ressursstyringsprogrammet Dvpro som fagsystem. Det blir ført timer for ansatte og på biler og maskiner i dette systemet. Systemet benyttes til internfakturering til andre kommunale avdelinger, fakturering til eksterne og fordeling internt i teknisk avdeling. Det benyttes kalkulatoriske timepriser til dette. Når ansatte har ført ferdig timelisten skal den kontrolleres og attesteres av nærmeste leder.

Systemet er ordrebasert. Det legges til- og fra- kontering på ordren dersom den er intern.

I disse prosjektene/ordrene føres det hvilken funksjon det jobbes på, f.eks. 340, vannproduksjon. Ved bruk av utstyr og maskiner føres også antall timer brukt av dette. Der det jobbes på tvers av seksjonene internfaktureres dette direkte til de respektive funksjonene.

Når det gjelder bruk av maskiner og utstyr er det som nevnt over laget internpriser for dette. I disse forskjellige kalkylene ligger det driftskostnader (drivstoff, avgifter vedlikehold eksterne, vedlikehold egen regi, forsikring etc.) + avskrivninger. Dette deles på forventet antall produserte timer som gir timepris.

Eksempel stor lastebil: Forventet total kostnad kr. 2.800.000,-. Forventet produsert 7500 timer. Timepris kr 373,- (avrundet)

Avregnes ved årets slutt ved store avvik, for eksempel større havari.

2.3.4 Fordelingsnøkler og indirekte kostnader.

Tabell 2: Uttrekk fra Momentum 2018

Fordelingsnøkkel	Nevner	Vann	Avløp	Vann	Avløp
Lønnskostnad per årsverk	848 203	917 813	884 798		
Ekstra PCer (vannverk mv)	16	8,00	8,00		
Brutto driftsutgifter	3 669 369 044	40 340 537	39 366 409	1,10 %	1,07 %
Lønnskostnad	2 480 027 044	18 950 731	18 333 006	0,76 %	0,74 %
Pensjonskostnad	240 003 876	1 236 899	1 292 146	0,52 %	0,54 %
Årsverk	2 923,86	20,65	20,72	0,71 %	0,71 %
Ansatte	3 383,00	21,50	21,40	0,64 %	0,63 %
Herredshuset	100,00	16,00	16,00	16,00 %	16,00 %
Arkiv	7,30	0,30	0,30	4,11 %	4,11 %
Nytt rådhus	100,00	38,40	34,40	38,40 %	34,40 %

Henførbare indirekte kostnader er lagt inn etter bestemte fordelingsnøkler som vist i tabell 2 over.

Fordelingsnøklerne blir gjennomgått årlig sammen med rådgiver fra Momentum.

Fordelingsnøklerne som gjelder nytt rådhus, gjelder for kalkulatoriske rentekostnader. Her er grunnlaget for utregning ikke tatt med i Momentum og heller ikke hvordan de har kommet frem til fordelingen. På spørsmål fra revisjonen svarer Økonomileder at dette er gjort i tråd med fordelingsnøkler for de ansatte i Teknisk avdeling utenfor Drift og produksjon, som regnskapsteknisk bokføres på KOSTRA-funksjon 190, når de yter tid til bla VA-området, samt vil ha framtidig arbeidssted i det nye rådhuset. Denne kostnadsfordelingen gjøres direkte i regnskapet på månedsbasis og kommer derfor ikke fram som en nøkkel i Momentum sin rapport.

De største indirekte kostnadene er: arkiv, IKT-tjenester og fordeling administrasjon Herredshuset.

Her er 2 eksempler på hvordan en indirekte kostnad blir utregnet: (prosentstaks avrundet)

Eks.1: på fordeling av en indirekte kostnad: på interntjenesten Arkiv har Bodø kommune netto driftsutgifter på kr 6.710.868,-. Når fordelingsnøkkelen («vann») for fordeling av indirekte kostnader er andel av ansatte som er på 4,11 %, så blir indirekte kostnader for Arkiv kr. 275.789,- og kan regnes ut på denne måten:

$$\left(\frac{0,3}{7,3}\right) \times 100 = 4,11\% \rightarrow 4,11\% \times 6.710.868 = 275.789,-$$

Eks.2: på fordeling av en indirekte kostnad: på interntjenesten Revisjon så har Bodø kommune netto driftsutgifter på kr. 3.112.147,-. Når fordelingsnøkkelen («vann») for fordeling av indirekte kostnader er andel av brutto driftsutgifter som er på 1,1%, så blir indirekte kostnader for Revisjon kr. 34.215,- og kan regnes ut på denne måten:

$$\left(\frac{40.340.537}{3.669.369.044}\right) \times 100 = 1,1\% \rightarrow 1,1\% \times 3.112.147 = 34.215,-$$

2.3.5 Kalkulatoriske Kapitalkostnader.

Revisjonen har sett på Momentum på vann og avløp og grunnlaget for kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter. I Momentum er investeringsprosjekter fordelt på de ulike selvkostområder i anleggsregisteret, med informasjon om de enkelte prosjekter, med prosjektnummer og beskrivelse av prosjektet.

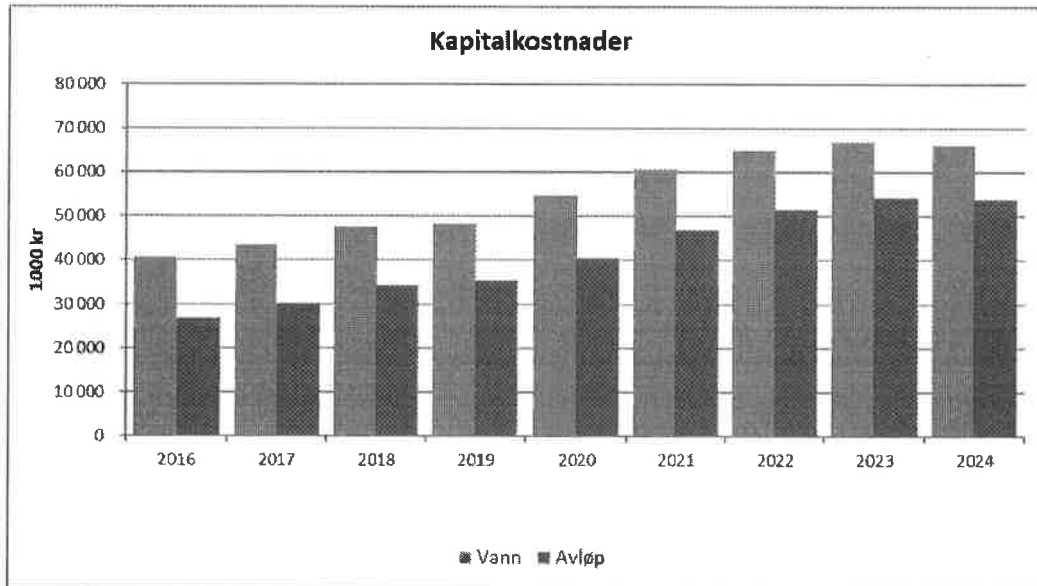
Før 2014 er det imidlertid ingen informasjon om prosjektnummer eller beskrivelse av prosjekter ifølge Momentum.

Videre er det informasjon om prosjektets levetid og bruttokostnad eksklusiv mva. Momentum viser at de har brukt 5-årig SWAP tillagt 0,5% påslag. Grunnlaget for beregning av kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatorisk rente i Momentum er, for hvert vann- og avløpsområde, de aktiverte investeringsprosjektene knyttet til området.

Revisjonen har kontrollert avskrivninger for vann og avløp og sammenlignet med kalkulatoriske avskrivninger i Momentum.

De kontrollerte avskrivningene viser på både vann og avløp differanser mellom kommuneregnskapet og selvkostregnskapet. I 2018 var differansen for vann kr. 1.810.251,- mer i kommuneregnskapet og for avløp var differansen kr. 1.375.574,- mer i selvkostregnskapet. Revisjonen har kontaktet kommunen om hva disse differansene skyldes, og har fått følgende svar fra Økonomileder på disse midlertidige forskjellene: «*Dette er nok en feil som følge av at modellen beregner avskrivninger basert på en anleggsgliste som ble, og fremdeles blir, gjennomgått manuelt for å kvalitetssikre avskrivningsperiode. Årlige investeringsregnskap fra Visma oversendes EnvidanMomentum for å bli hensyntatt i prosessen, men at det her kan ha oppstå avvik over tid som følge av forskjellig avskrivningstid, avvikende aktivering i modell, aktiveringstidspunkt i regnskap, feil funksjonbruk ved fakturahåndtering, ol. kan ikke utelukkes, avviket er <1% for VA-funksjonene*».

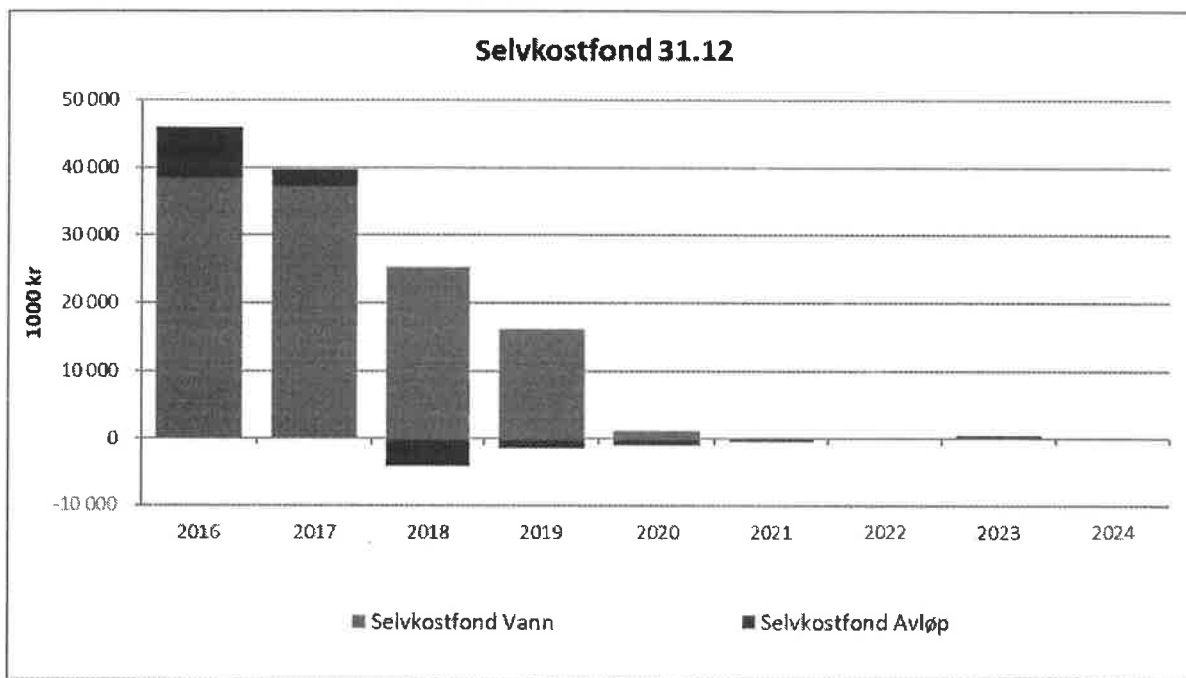
Når man ser kapitalkostnadene så vil disse øke betraktelig de neste 5 årene som en følge av økte investeringer. Kapitalkostnadene i figuren nedenfor består både av avskrivninger og kalkulatorisk rente.

Figur 1: Fra Momentum, Kapitalkostnader

2.4 Selvkostfond.

Under vises utviklingen av selvkostfondene på vann og avløp fra 2016 og frem til 2024. Fra 2019 er det budsjetterte tall som brukes.

Figur 2: Fra Momentum, Utvikling selvkostfond

Nedenfor vises utdrag fra selvkostfondet Vann.

Figur 3: Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond

Fondsmidler eldre enn	Selvkostresultat	Rest UB 2017	Rest UB 2018	Rest UB 2019	Tidsfrist for tilbakeføring
6 år (2012)	36 672 908	31 629 371	19 720 654	10 611 874	2017
5 år (2013)	3 654 824	3 654 824	3 654 824	3 654 824	2018
4 år (2014)	-2 268 529	0	0	0	2019
3 år (2015)	-1 370 944	0	0	0	2020
2 år (2016)	1 906 876	1 906 876	1 906 876	1 906 876	2021
1 år (2017)	-1 404 064	0	0	0	2022

Verdier i blå skrift er 'foreldet' i forhold til 5 års tilbakeholdstid.

Ut ifra økonomiplan er det budsjettert slik at selvkostfondet balanserer rund 0 i 2023. Fondsmidlene som fra tabellen over er fra 6. år og 5. år vil være foreldet helt fra frem til begynnelsen av 2020 ifølge økonomiplanen.

Nedenfor vises utdrag fra selvkostfondet Avløp.

Figur 4: Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond

Fondsmidler eldre enn	Selvkostresultat	Rest UB 2017	Rest UB 2018	Rest UB 2019	Tidsfrist for tilbakeføring
6 år (2012)	17 518 966	732 770	0	0	2017
5 år (2013)	820 808	820 808	0	0	2018
4 år (2014)	-7 867 634	0	0	0	2019
3 år (2015)	-3 922 181	0	0	0	2020
2 år (2016)	893 153	893 153	0	0	2021
1 år (2017)	-4 996 381	0	0	0	2022

Verdier i blå skrift er 'foreldet' i forhold til 5 års tilbakeholdstid.

Avløpsfondet har klart å holde seg til tilbakeholdstiden på 5 år fra 2018. Men bare tilbake i 2017 var det beløp som ikke overholdt fristen. I økonomiplanen er det imidlertid budsjettet med bare moderate beløp på avløpsfondet fra 2018.

2.5 Gebyr, innfordring og fakturering

Vann og avløps gebyret blir årlig vedtatt i bystyret i Bodø i forbindelse med årsbudsjettet og økonomiplanen for en 4-års periode. Materialet som ligger til grunn for gebyrvedtaket er midler på fond og resultat fra tidligere års selvkostregnskap og neste års selvkostbudsjett (forkalkyler).

I vann- og avløpsgebyret er det et fast abonnementsgebyr og et forbruksgebyr etter måler (kr/m³) eller etter areal (kr/m²). Privat og næring har samme satser. Leie av vannmåler og tilknytningsgebyrer kommer i tillegg.

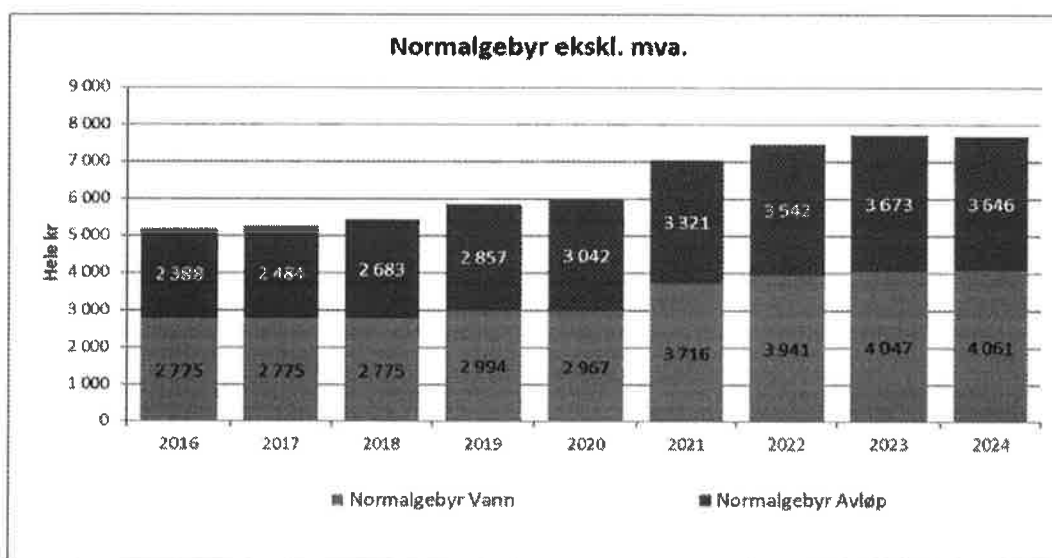
For fakturering av gebyrer har kommunen en IKT løsning for kommunale avgifter som er Norkart sitt forsystem KomTek Forvaltning. Gebyrene blir derfra overført for fakturering til Visma Enterprise Fakturering for hver gang det er terminkjøring eller andre mellomkjøringer.

Gnr/Br.nr er sentralt for å identifisere et avgiftsobjekt. I tillegg er det Festenr. og seksjonsnr., i noen tilfeller brukes også byggingsnr. og/eller adresse som en identitet. For oppdateringer og Identifisering av nye eiendommer, nybygg, tilbygg ol. brukes Norkart – Komtek sitt program som heter Matrikkelsynk.

Dette brukes også for oppdatering av endringer av adresser på eiendommer og personer som har meldt flytting. Det brukes også for oppdatering av endringer av hjemmelshavere. I tillegg kontrolleres eiendommene manuelt når en eiendom letes opp.

Nedenfor vises hvordan gebyret øker i takt med investerings- og vedlikeholdsbehovet i årene fremover. I økonomiplanen fra 2018 til 2024 så vil gebyrene på vann og avløp øke med omtrent 30%. Det er lagt opp til aktivt bruk av aldrende fondsmidler (fem år og eldre) i perioden for å oppnå en gradvis økning. Denne løsningen hensyntar tidligere års tilbakemelding fra revisor på aldrende fondsmidler samtidig som det gir innbyggere en gradvis økning i gebyrnivået over en fireårsperiode ifølge Økonomileder.

Figur 5: Fra Momentum, Normalgebyr ekskl.mva

2.6 Investeringsplaner og vedlikeholdsplaner

Bodø kommune har som tidligere nevnt følgende planer:

- Bodø kommune har utarbeidet en saneringsplan for perioden 2013-2023 som er vedtatt i Bodø bystyre 07.05.2015
- samtidig ble det også vedtatt en Hovedplan vannforsyning 2016-2019.

- Bodø kommune vedtok den 25.10.2018 en ny hovedplan avløp 2019-2026.⁹
- I Momentum er det simulert kalkyle helt frem til 2038 på de forskjellige gebyrområdene. Dette er ifølge Økonomileder rene estimat basert på den input som ligger til grunn. Tall utover 4 år er ikke noe som brukes da investeringsplan som tallene baseres på bare oppdateres for de neste fire år. Etterfølgende år er kun justert tenkt KPI og lønnsøkning som er i 2,5%- 3,0%

---

⁹ <https://bodo.kommune.no/hovedplan-avlop-2019-2026/category2670.html>

3 Revisors vurdering

Nedenfor følger revisjonens vurderinger vedrørende om Bodø Kommune følger selvkostprinsippet slik det fremgår i lover og bestemmelser, hovedsakelig basert på regnskapsårene 2017 og 2018. I dette delkapittelet vurderes fakta opp mot revisjonskriteriene. Vår oppsummering av revisjonskriteriene fremkommer nedenfor i kursiv.

3.1 Selvkostregnskapet

- *Bodø kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Bodø kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Bodø kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*

Bodø kommune har dokumentert at de utarbeider og legger frem budsjetterte selvkostkalkyler for bystyret etter gjeldene regler. Forkalkylene dekker 3-5 år slik det fremgår av retningslinjene.

Mottatt dokumentasjon viser at etterkalkyler/selvkostregnskap settes opp etter utløpet av regnskapsåret, dette danner regnskapsnote 27 for selvkosttjenester som presenteres som vedlegg til årsregnskapet og behandles av Bystyret som en del av årsregnskapet. Som tidligere nevnt i kapittel 2.3.2 så var det i note 27 henvist til feil kalkulasjonsrente. Selv om det er brukt korrekte tall så mener revisjonen at disse bør korrigeres der dette er mulig.

Direkte og indirekte kostnader føres til respektive selvkostansvar og funksjoner. Revisjonen har ikke foretatt detaljert gjennomgang av direkte kostnader på bilagsnivå, og vi har derfor ikke grunnlag for å uttale oss om disse kostnadene er korrekt håndtert i regnskapet.

Revisjonen har derimot hatt en gjennomgang av DvPro systemet og sett på hvordan dette fungerer. Revisjonen mener Bodø kommune har en god løsning på å føre de rette kostnadene

og inntektene på riktig funksjon i regnskapet. Dette blir også kvalitetssikret ved at nærmeste leder må attestere på timelister, noe som revisjonen ser positivt på.

Når det gjelder henførbare indirekte kostnader så blir disse gjennomgått sammen med Momentum årlig. Fordelingsnøkklene bør være gjenstand for diskusjon og gjennomgang hvert år. Endringer i f.eks. drift kan gi store utslag hvis fordelingsnøkklene er fastsatt på feil grunnlag. Revisjonen mener Bodø kommune har fornuftige fordelingsnøkler på henførbare indirekte kostnader.

I 2018 kom det inn et nytt moment i selvkostregnskapet, såkalte indirekte kalkulatoriske kostnader. Dette var kostnader som gjelder nytt rådhus. Fordelingsnøkklene som gjelder nytt rådhus, gjelder på kalkulatoriske rentekostnader. Her er grunnlaget for utregning ikke tatt med i Momentum og heller ikke hvordan de har kommet frem til fordelingen. Ifølge Økonomileder er dette de som vil ha sitt framtidige arbeidsted i rådhuset og yter tid til bl.a. vann og avløp. Selv om denne kostnadsfordelingen gjøres direkte i regnskapet og ikke kommer frem i Momentum sin rapport, så er det gjort en fordeling som kommunen bør kunne dokumentere hvordan de har kommet fram til.

Når det gjelder KOSTRA skjema 22 og 23, så har revisjonen undersøkt om Bodø kommune har brukt de korrekte tallene fra regnskapet og at dette er blitt registrert i KOSTRA etter gjeldene regler. Revisjonen kan ikke se av regnskapet at det forekommer avvik. I skjema 22 er det derimot oppdaget en feilføring i rubrikk 4.4 – abonnementsgebyr fast del avløp, istedenfor at det skal stå kr. 539,- står det kr. 593. Dette har heller ikke noen innvirkning på selvkostregnskapet siden det kun er en feilføring i KOSTRA. På spørsmål til skjemaansvarlig for skjema 22 om hvordan disse skjemaene kvalitetssikres, blir avviket forklart med at det har vært svært lite ressurser til å gjennomføre slik kvalitetssikring, men at de har fokus på og de jobber med dette. Revisjonen mener det er viktig at KOSTRA registrering blir foretatt med korrekte tall og at disse skjemaene bør kvalitetssikres. Kommunens styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse bør være så korrekt som mulig slik at man har et godt grunnlag for å måle seg opp mot sammenlignbare kommuner. I samtale med rådgiver i Momentum er dette noe også de følger opp for å sikre korrekte tall og føringer. Skjemaene kan likevel føres feil og bør derfor kvalitetssikres.

3.2 Kapitalkostnader

- *Bodø kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*
- *Bodø kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultat av selvkostdriften det enkelte år.*

I følge Momentum så følger Bodø kommune gjeldene retningslinjer ved bruk av lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader. Bodø kommune kompensere for rente på akkumulert resultat etter gjeldene forskrifter.

Når det gjelder avskrivninger så er det en differanse mellom regnskap og selvkostregnskap. Som nevnt i kapittel 2.3.5 så stammer disse midlertidige forskjellene fra gamle anleggslister som gjennomgås manuelt for å sikre korrekt avskrivning. Ifølge økonomileder så jobbes det med dette anleggsregisteret for å få ryddet opp i gamle investeringer. Revisjonen ser positivt på dette arbeidet, da det gir en bedre oversikt over når de midlertidige forskjellene har oppstått og når slike midlertidige forskjeller forsvinner.

3.3 Selvkostfond

- *Bodø kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings tjenester.*

Bodø kommune har i flere år hatt alt for høye selvkostfond, noe som også regnskapsrevisor har påpekt flere ganger. Siden 2016 og fram til 01.01.2019 har selvkostfondene på vann og avløp blitt redusert betraktelig. I dag er det bare selvkostfondet på vann som har fondsmidler som er foreldet i henhold til retningslinjene. I budsjettutviklingen ser vi en positiv utvikling på fondene og det vil i perioden år 2020 balanseres rundt kr. 0,- +- noe som revisjonen ser positivt på.

3.4 Rutiner for innkreving av gebyrer

- *Bodø kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*

Bodø kommune har gode rutiner for innkreving av gebyr og oppdatering på sine abonnenter. Dette ivaretas i samsvar med gjeldene forskrifter.

3.5 Investerings- og vedlikeholdsplan

- *Bodø kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

En god investeringsplan og vedlikeholdsplan er viktig for å kunne forutsi og budsjettere fremtidige utgifter og inntekter og sikre kvaliteten på tjenesten til innbyggerne. Revisjonen har ikke gjennomgått kvaliteten på disse planene. Men har fått dokumentert at de har både kortsiktige og langsiktige planer på vann og avløp etter gjeldene forskrifter og retningslinjer.

3.6 Konklusjon og anbefaling

3.6.1 Konklusjon

Etter gjennomgang av tilsendt dokumentasjon og samtaler med relevante personer i Bodø kommune, så mener revisjonen at kommunen har jobbet godt med å få oversikt og ha fokus på gebyrområdene vann og avløp. Det er likevel elementer som har forbedringspotensial og som kommunen jobber aktiv med. Anbefalingene som revisjonen har framsatt dekker også utfordringer som kommunen allerede jobber med. Disse tas likevel med i rapporten siden revisjonen skal ha et kritisk tilbakeblikk.

Det er i bruken av selvkostfond, opprydding i anleggsregisteret og dokumentasjon på utregning av fordelingsnøkler revisjonen i all hovedsak har funnet momenter som bør utbedres.

Når det gjelder KOSTRA-rapportering, så er ikke dette som får noe innvirkning på selvkostregnskapet hvis dette ikke er rapportert etter gjeldene regler. Revisjonen har likevel gjennomgått disse skjemaene fordi dette er viktig styringsinformasjon fra kommunen om

ressursinnsats, prioriteringer og måloppnåelse. Dette bør være så korrekt som mulig slik at man har et godt grunnlag for å måle seg opp mot sammenlignbare kommuner, eller såkalt «benchmarking».

Har Bodø kommune beregnet henførbare kostnader til gebyrområdene korrekt, og gir selvkostkalkylene et riktig uttrykk for selvkost på de respektive tjenestene?

- **Bodø kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp.**

Har Bodø kommune behandlet de aktuelle selvkostfondene korrekt?

- **Bodø kommune kan i liten grad si de har overholdt retningslinjene for selvkostfond.**

3.6.2 Anbefalinger

Vi mener Bodø kommune bør:

1. korrigere feil i regnskapsnote 27 der dette er mulig.
2. rydde opp i fordelingsnøkklene slik at det kan dokumenteres hvordan utregningene er foretatt og på hvilket grunnlag.
3. ha kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
4. rydde opp i anleggsregisteret slik at de får bedre oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
5. forvalte selvkostfond etter gjeldene retningslinjer.

Bemerkninger til kommentaren

4 Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter:

- Kommuneloven
- Forurensningsloven

Offentlige dokumenter:

- Rundskriv H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester Fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gjeldende fra 01.01.2015.
- Norsk Vann Rapport 210/2015 Veiledning for praktisering av selvkost i vann- og avløpssektoren.
- Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, vedtatt i Bodø kommune 08.12.2011

Interne dokumenter:

- Selvkostregnskap i Momentum 2017 og 2018
- Kommuneregnskap med noter 2017 og 2018
- KOSTRA skjema nr. 22 og 23. for 2018
- Økonomiplan for Bodø kommune 2015-2019
- Hovedplan Vann for Bodø Kommune Perioden: 2016-2019 og 2019-2026
- Saneringsplan for Bodø kommune Perioden 2013-2023

Tabelloversikt

<i>Tabell 1: Note 27. Årsregnskapet 2017 og 2018 Bodø kommune</i>	14
<i>Tabell 2: Uttrekk fra Momentum 2018</i>	16

Figuroversikt

<i>Figur 2: Fra Momentum, Kapitalkostnader</i>	18
<i>Figur 3: Fra Momentum, Utvikling selvkostfond</i>	19
<i>Figur 4: Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond</i>	19
<i>Figur 5: Fra Momentum, frist for tilbakebetaling selvkostfond</i>	20
<i>Figur 1: Fra Momentum, Normalgebyr ekskl.mva</i>	21

Vedlegg

Vedlegg 1: Hørings svar fra Rådmannen

Rådmannen har følgende kommentar:

Rådmannen mener revisjonsrapporten gir en grei oversikt over situasjonen i Bodø kommune vedr. brukerbetaling vann og avløp.

Som det påpekes i rapporten foreligger det et bystyrevedtak med vedtak om 100% selvkost på vann og avløps tjenestene, og Bodø kommune har utarbeidet en egen forskrift for vann- og avløpsgebyrer. Dette vedtaket om selvkost ble gjort så sent som i juni 2018, dvs. at kommunen hovedsakelig skal være selvfinansierende vedrørende vann og avløpstjenesten ved hjelp av gebyrinntektene. I tillegg har kommunen ny hovedplan avløp (2018-2026) fra høsten 2018; og planen følges opp i årlige budsjett og økonomiplaner.

Rådmannen

- er tilfreds med konklusjonen om at «Bodø kommune følger i stor grad retningslinjene for brukerbetaling vedrørende selvkost på vann og avløp».
- merker seg videre at det konkluderes med at «Bodø kommune kan i liten grad si de har overholdt retningslinjene for selvkostfond», selv om det understreke at kommunen i perioden 2016-2019 har redusert selvkostfondene på vann og avløp vesentlig. Dette skal følges videre opp fra rådmannen.
- er tilfreds med at det påpekes at Bodø kommune følger gjeldene retningslinjer ved bruk av lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader.
- er tilfreds med konklusjonen om at Bodø kommune har gode rutiner for innkreving av gebyr og oppdatering på sine abonnenter, og at dette ivaretas i samsvar med gjeldene forskrifter
- er enig i at en god investeringsplan og vedlikeholdsplan er viktig for å kunne forutsi og budsjettere fremtidige utgifter og inntekter og sikre kvaliteten på tjenesten til innbyggerne. Bodø kommune har slike planer (både kortsiktige og langsiktige) på vann og avløp etter gjeldene forskrifter og retningslinjer

Rådmannen vil forøvrig følge opp revisjonsrapportens anbefalinger om å:

1. korrigere feil i regnskapsnoter der dette er mulig.
2. rydde opp i fordelingsnøkler slik at det kan dokumenteres hvordan utregningene er foretatt og på hvilket grunnlag.
3. ha kvalitetssikring på KOSTRA rapportering.
4. rydde opp i anleggsregisteret slik at de får bedre oversikt over midlertidige forskjeller og korrekte avskrivninger.
5. forvalte selvkostfond etter gjeldene retningslinjer.

Mvh

Rolf Kåre Jensen

Rådmann

Bodø kommune

Vedlegg 2. Utledning til revisjonskriterier

2.1 Selvkostprinsippet

Retningslinjene¹⁰ for beregning av selvkost bygger på prinsippet om at brukerne av dagens tjenester skal betale det disse tjenestene koster, også omtalt som generasjonsprinsippet eller det finansielle ansvarsprinsipp. Dette innebærer at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon, eller omvendt, men at kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Det anbefales derfor i retningslinjene at selvkostfondet praktiserer 5-årsregelen¹¹, og for å ha rom for en viss fleksibilitet og stabile gebyrer er det da hensiktsmessig å praktisere 3-5 årsbudsjett på forkalkylene.

Et annet viktig prinsipp ved å knytte gebyrnivået til selvkost er at kommunen skal kunne få tilbake de utlegg den opprinnelig hadde ved anskaffelsen, samt bli kompensert for den kapitalen som har blitt bundet opp ved anskaffelsen. Retningslinjene legger derfor opp til at kostnaden må være pådratt og reelt sett utgjøre en utgiftspost i regnskapet, og at historisk pris legges til grunn ved beregning av kostnader. Retningslinjene legger ikke opp til at andre alternativkostnader enn kalkulerte rentekostnader skal inngå i selvkost.

For beregninger av selvkost for kommunale tjenester tar retningslinjene derfor utgangspunkt i følgende definisjon av selvkostbegrepet:

«Selvkost er den totale kostnadsøkningen en kommune eller et selskap påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste».

Denne definisjonen får fram at det kun skal være kostnader som direkte eller indirekte er knyttet til den samlede produksjon av den aktuelle varen eller tjenesten som skal inngå i beregningsgrunnlaget for selvkost.

I beregningen av gebyrene må kommunen i forkant av budsjettåret lage en kalkyle av inntekter og kostnader (forkalkyle/selvkostkalkyle) som et grunnlag for å kunne fastsette

---

¹⁰ H-3/14 retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

¹¹ 5-årsregelen: et overskudd på selvkostkalkylen som oppstår ett år, år 1, skal senest være tilbakebetalt i år 5. et underskudd på selvkostkalkylen som oppstår ett år, år 1, skal være dekket inn i år 5.

gebyrnivået og budsjettere gebyrinntektene, gebyrene skal vedtas i kommunestyret. I forbindelse med regnskapsavslutningen må kommunen sette opp hva de faktiske inntektene og kostnadene (etterkalkyle/selvkostregnskap) faktisk ble, og sette av til (eller bruke av) de bundne fondene i henhold til resultatet i etterkalkylen som foreskrevet i retningslinjene H-3/14. Disse endelige resultatene skal presenteres kommunestyret og bør stå også i Årsmeldingen for kommunen.

2.2 Selvkostkalkylen/regnskapet

Selvkostregnskapet er en kalkyle over inntekter og kostnader som tar utgangspunkt i kommuneregnskapet.

2.2.1 Direkte kostnader

Retningslinjene definerer direkte kostnader som direkte eller umiddelbart kan tilordnes den aktuelle tjenesten. Dette gjelder både faste og variable direkte kostnader. Direkte kostnader kan også kalles kostnader til kjerneproduktet, dvs. alle kostnader som er forbundet direkte med produksjonen av den tjenesten brukeren opplever at de mottar fra Bodø kommune, og som brukeren skal betale for, f. eks.: driften av ledningsnett, renseanlegg og vannforsyningsanlegg mv. Normalt finnes disse kostnadene under funksjonene¹² for vann og avløpstjenester i kommuneregnskapet¹³ Alle slike direkte kostnader skal henføres til den aktuelle tjenesten. En forutsetning for at direkte kostnader i selvkostregnskapet blir riktig er at kommunen har fordelt kostnadene på riktig funksjon i kommuneregnskapet.

Alle direkte kostnader forbundet med å yte tjenesten skal inngå i kalkylen. Eksempelvis lønn til ansatte, kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen, og eventuelle overføringer. Når det gjelder lønnskostnader, baserer retningslinjene seg på en avgrensning mot kjerneproduktet. Utgangspunktet er at stillinger skal være klart avgrenset til tjenesten,

---

¹² En funksjon i KOSTRA tilsvarende en tjeneste eller en gruppe med tjenester som hører sammen.

¹³ KOSTRA-funksjonene 340-345, 350-353

enten som fullt ut henførbare, eller som andel henførbare når ansatte ivaretar oppgaver for flere tjenester.

Flere tjenester kan være organisert i samme avdeling, f.eks. vann- og avløpstjenester og vei eller renovasjon. Da vil samme stilling kunne være tillagt arbeidsoppgaver som hører inn under flere forskjellige KOSTRA-funksjoner, f.eks. kan en stilling både være tillagt arbeidsoppgaver innenfor drift av veier og drift av avløpsanlegg.

Kommunen er pålagt å fordele kostnadene i kommuneregnskapet slik at de føres på riktig KOSTRA-funksjon¹⁴. Lønnskostnader skal f.eks. fordeles på funksjoner dersom en stillingsandel er 20 % eller høyere. Andre driftsutgifter må også fordeles. Det samme gjelder kostnader til lokaler dersom samme lokaler brukes til flere typer tjenester. I denne revisjonen har vi ikke undersøkt om kommunen har fordelt utgiftene på riktige KOSTRA-funksjoner.

2.2.2 Indirekte kostnader

Retningslinjene definerer interntjenester slik: *«Indirekte kostnader er henførbare når interntjenesten bidrar til å skape en helhetlig tjeneste for brukerne. Indirekte kostnader er deler av kostnader som i KOSTRA er henført til administrasjonsfunksjonen eller funksjonen for kontroll og revisjon. Fordelingsmetode for indirekte kostnader i selvkostkalkylen bør primært være en som best gir uttrykk for bruken av interntjenesten. Alternativt brukes selvkosttjenestens andel av kommunens brutto driftsutgifter som fordelingsnøkkel.»*

Indirekte kostnader vil etter retningslinjene H-3/14 være kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til kjerneproduktet eller kjerneaktiviteten som brukeren skal betale for. Selvkosttjenestens indirekte kostnader (interntjenester) tas med i selvkostkalkylen.

Interntjenester vil være tjenester som understøtter eller er komplementære med de direkte brukerrelaterte tjenester. Visse interntjenester, så som administrasjon og ledelse av tjenesten, vil finnes i alle kommuner og enkelte selskaper, mens innslaget av andre typer interntjenester varierer mellom kommunene. Årsakene til dette er at kommuner kan kjøpe slike tjenester av andre i stedet for å stå for slike selv. Eksempelvis kan juridiske tjenester, kopierings- og

---

¹⁴ Jfr Hovedveileder KOSTRA fra KR D.

trykkeritjenester og bygningsvedlikehold utøves av egne ansatte, eller de kan kjøpes av private.

I henhold til selvkost må både kostnadene og inntektene fordeles til betalingstjenesten. Det innebærer at det er kommunens netto driftsutgifter, dvs. brutto driftsutgifter fratrukket driftsinntekter knyttet til interntjenesten, som vil være utgangspunktet når de indirekte tjenestene skal henføres til selvkosttjenesten.

2.2.3 Fordelingsnøkler:

Retningslinjene inneholder en oversikt over de mest relevante henførbare indirekte kostnadene¹⁵ med en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres samt hvilken fordelingsnøkkel som anbefales brukt. Fordelingsmetoden for indirekte kostnader skal i størst mulig grad reflektere selvkosttjenestens bruk av interntjenesten. Eksempler på fordelingsnøkler er andel bilag, andel fakturaer, andel ansatte eller årsverk eller faktisk registrert bruk (eks. kopiering eller trykking).

Selvkosttjenestens andel av brutto driftsutgifter kan benyttes hvis kontoplanen ikke er detaljert nok eller hvis ønsket fordelingsnøkkel ikke lar seg fremskaffe.

I retningslinjene er det også beskrevet hvilke aktiviteter som ikke skal tas med i selvkostkalkylen.: «*Kostnader knyttet til administrativ ledelse og utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk ledelse regnes ikke som henførbare i selvkostkalkylen*». Det står videre at: Administrative ledere som yter tjenester for betalingstjenesten, fordeler denne andelen til betalingstjenesten.

Indirekte kostnader og interntjenester som ikke er nødvendige for å framstille betalingstjenestene, men som er nødvendige ut fra andre hensyn, skal ikke henføres til betalingstjenestene. Administrativ ledelse, slik dette er definert i veiledningen til

---

¹⁵ Eksempler på interntjenester nevnt i retningslinjene er: regnskap, innføring, lønn, revisjon, personaltjeneste, HMS, sentral opplæring, kantinedrift, kopiering- og trykktjeneste, IKT, felles post, arkiv- og sentralbord og juridisk bistand.

regnskapsrapporteringen i KOSTRA, bør ikke henføres til betalingstjenesten. Administrativ ledelse er definert slik:

- Administrative ledere er definert til å være ledere som har både økonomiske og administrative fullmakter.
- Dersom en administrativ leder yter tjenester for ett eller flere tjenesteområder, skal denne andelen fordeles til tjenestefunksjonen (betalingstjenesten)

Fordelingsmetoden for indirekte kostnader skal i størst mulig grad reflektere selvkosttjenestens bruk av interntjenesten. Virksomhetene må derfor dokumentere dette med bruk av relevante fordelingsnøkler i forberegninger av de ulike tjenestenes bruk av interntjenester. Det bør også lages fordelingsnøkler på andre kostnader/inntekter for å skille etater som vann og avløp fra hverandre, slik at kryssubsidiering unngås.

Kort oppsummert er indirekte kostnader deler av kostnader som blir ført på andre funksjoner enn funksjonen for selvkosttjenesten, eks administrasjon, kontroll og revisjon. For å finne riktig andel av de indirekte kostnadene, skal kommunen bruke fordelingsnøkler.

Retningslinjene lister opp de mest relevante henførbare interntjenestene, og gir en kort beskrivelse av hvilke kostnader som kan henføres og hvilke fordelingsnøkler som anbefales brukt. Kostnadsgrunnlag og fordelingsnøkler må dokumenteres. Det samme gjelder fordeling på direkte kostnader, der må dette dokumenteres på hvordan de håndterer kostnader på f.eks. felles maskinpark, ansatte som jobber på tvers av etater o.l.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Bodø kommune bør utarbeide forkalkyler for selvkost på vann og avløp, og framlegge kalkylene for kommunestyret. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.*
- *Etter utløpet av regnskapsåret bør Bodø kommune sette opp etterkalkyler/selvkostkalkyle for tjenestene vann og avløp. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor kommunestyret.*
- *Alle direkte og indirekte kostnader til drift, vedlikehold og kapital som kan henføres til produksjon og levering av vann- og avløpstjenester skal inngå i selvkostkalkylene.*
- *Bodø kommune skal rapportere korrekte tall i KOSTRA- skjema nr.22 og 23.*

2.3. Kapitalkostnader¹⁶

Retningslinjene for beregning av selvkost bygger på at dagens brukere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av fremtidige abonnenter. Kommunenes gebyrinntekter i året skal samsvare med kommunenes selvkost i året. Utgangspunktet for en selvkostkalkyle er derfor at utgiften ved en investering skal fordeles over den perioden som eiendelen er i bruk. På denne måten blir brukerbetalingene knyttet direkte opp mot bruken av eiendelen, slik at generasjonsprinsippet blir ivaretatt.

Kapitalkostnaden i selvkostkalkylen skal fange opp kostnader som oppstår når kapital bindes opp i en realinvestering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer:

- Avskrivningskostnader, dvs. kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden.
- Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad), dvs. den avkastning kommunene alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet

---

¹⁶ H-3/14 – kap.6 – Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

(etter avskrivninger) i markedet. I et fungerende marked vil renten angi alternativkostnaden

2.3.1 Beregningsgrunnlag for kapitalkostnader:

I selvkostkalkylen skal det benyttes historisk anskaffelseskost som avskrivningsgrunnlag¹⁷. Avskrivningsgrunnlag basert på anskaffelseskost, er beregningsmessig enkelt og etterprøvbart og i tråd med prinsippet om at selvkost skal dekke de faktiske utlegg Bodø kommune har hatt. Å benytte gjenanskaffelseskost i kalkylen vil innebære at dagens brukere finansierer framtidige tjenester, noe som vil stride med den allmenne forståelse av selvkostprinsippet (og generasjonsprinsippet). Investeringstilskudd eller anleggsbidrag kommer til fradrag i avskrivningsgrunnlaget.

For å ivareta prinsippet om at finansieringsform ikke skal ha betydning for beregnede kostnader i selvkostkalkylen, trekkes eventuelt henførte byggelånsrenter ut av anskaffelseskost i selvkostkalkylen. I stedet henføres kalkulatorisk rentekostnad på nye investeringer i året, jf. kapittel 6.5.

2.3.2 Avskrivninger

Varige driftsmidler har som regel en bruksverdi i et begrenset antall år. Skal slik bruk av ressurser framstilles i økonomiske termer, må den økonomiske verdien av den ressursen som gradvis forbrukes, beregnes. Den økonomiske verdi kan være gitt ved hva driftsmidlet opprinnelig kostet Kommunen, eller hva tilsvarende driftsmiddel ville kostet Bodø kommune i dag.

Utgangspunktet for selvkostberegningen er at netto anskaffelseskost ved en investering fordeles over den perioden som eiendelen er i bruk. På denne måten blir brukerbetalinger knyttet direkte opp mot bruken av eiendelen.

Avskrivningene i selvkostkalkylen skal være lineære da dette samlet sett gir kostnadsriktighet (samsvar mellom opprinnelig utlegg og summen av avskrivninger gjennom perioden),

---

¹⁷ Jf. Kap.6.3 i H-3/14 - Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

tidsriktighet (gir et rimelig riktig bilde av kapitalslitet/verdiforringelsen i året) og anvendbarhet (enkel å praktisere) ved beregning av avskrivninger. Et varig driftsmiddel avskrives med like store årlige beløp fordelt over driftsmidlets levetid. Driftsmidlets levetid er definert av kommunens eller selskapets regnskapsregler.

For tomter, som ikke avskrives i regnskapet, legges det opp til at de kan tas inn i selvkostkalkylen. Det legges da til grunn en avskrivningstid på 50 år. I de tilfeller der tomteprisen inngår i anskaffelseskost for bygg og anlegg, legges det til grunn at det ikke er nødvendig å skille ut tomteprisen fra samlet anskaffelseskost¹⁸.

2.3.3 Kalkulatorisk rentekostnad (alternativkostnad)

Netto anleggskost finansieres gjennom lån eller egne midler. Dersom investeringen lånefinansieres, vil det påløpe finanskostnader. Finansieres investeringen gjennom egne midler, påløper ingen ordinære finanskostnader. (Gitt en slik investering) kommunen lider imidlertid et tap ved at de går glipp av den avkastning en alternativ bruk av midlene ville gitt. Et slikt tap (kostnad) synliggjøres ikke i Bodø kommune sitt årsregnskap, og vil derfor betegnes som en kalkulatorisk kostnad. Tilnæringsvis gir imidlertid de to alternative finansieringsformene samme kostnad. I selvkostkalkyler ses det derfor bort fra hvordan netto anleggskost (anskaffelseskost fratrukket anleggsbidrag) faktisk er finansiert. Derfor benyttes det i beregningene en kalkylerente framfor den faktiske renten som kommunen står overfor. Dette innebærer at kalkulatorisk rentekostnad beregnes med utgangspunkt i netto anleggskost. Selvkostkalkylen vil da inneholde et avkastningselement også for den finanskapital kommunen selv eventuelt har skutt inn ved finansieringen av anskaffelsene.

Alternativkostnad (kalkulatorisk rentekostnad) skal beregnes for alle anskaffelser av varige driftsmidler. Beregningsgrunnlaget er årets gjennomsnittlige verdi av netto anskaffelseskostnad. Alternativkostnaden er lik årets beregningsgrunnlag multiplisert med årets kalkylerente. Ettersom finansieringsform ikke skal ha betydning for beregnede

---

¹⁸ Jf. Kapittel 6.4 i H-3/14- Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

kostnader i selvkostkalkylen, trekkes eventuelt henførte byggelånsrenter ut av anskaffelseskost i selvkostkalkylen, jf. kapittel 6.3¹⁹.

2.3.4 Kalkylerente:

Kalkylerenten er ment å reflektere Bodø kommune sin rentekostnad på lånefinansierte anleggsmidler samt bortfall av renteinntekt på egenkapitalfinansierte anleggsmidler over tid. For kapitalintensive betalingstjenester vil valg av kalkylerente ha vesentlig betydning i selvkostkalkylen.

Kalkylerenten settes til nivået på 5-årig swaprente pluss et tillegg på ½ prosentpoeng. Det benyttes gjennomsnittlig nivå for kalkyleåret (etterkalkylen). Swaprenten publiseres bl.a. på kommunalbankens nettsider, jf. kapittel 6.5.1 i rettledningen.

Det presiseres at ved beregning av selvkost gjelder det finansielle ansvarsprinsippet eller generasjonsprinsippet som det også ofte kalles. I dette ligger at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon. Dagens brukere skal altså dekke dagens kostnader.

Selvkost defineres nå som den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste, og omfatter alle henførbare kostnader, både direkte og indirekte.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- *Bodø kommune bør etter gjeldene retningslinjer bruke lineære avskrivninger og kalkulatoriske rentekostnader*

2.4. Selvkostfond

2.4.1 Etterkalkulasjon - overskudd og underskudd

---

¹⁹ H-3/14 - Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

Når året er omme, må det gjennomføres en etterkalkulasjon for å fastslå reell selvkost for de enkelte selvkosttjenestene. Dersom gebyrene overstiger etterkalkulert selvkost, må overskuddet avsettes til et selvkostfond. Et gitt overskudd på selvkostfondet innebærer at abonnentene har forskuddsinnbetalt gebyrer til Bodø kommune og på den måten stilt likviditet til disposisjon. Dette må da kompenseres fra kommunen sin side ved at selvkostfondet krediteres kalkulatorisk rente på gjennomsnittlig saldo gjennom året.

Det er kommunen som nyter godt av likviditeten som ligger i selvkostfondet, og det er da følgelig kommunen som må belastes for kalkulatorisk rente på fondet. Den skal derfor ikke inn i selvkostkalkylen, men avsettes fra kommunen sin side til selvkostfondet. Dersom det derimot er snakk om et selvkostfond med negativ saldo, blir forholdet motsatt. Da stiller Kommunen likviditet til disposisjon for selvkosttjenesten som må godtgjøres ved å legge kalkulatorisk rente på den negative saldoen på selvkostfondet som dekkes inn gjennom økte gebyrer i løpet av 3-5 år.

Av hensyn til generasjonsprinsippet holdes det fast ved at framføring av et gitt overskudd bør holdes innenfor et perspektiv på 3-5 år. Det er ikke meningen at kommunen skal bygge opp fond over lengre tid. I stedet skal kommunen ha en planlagt prosess både for oppbygging og nedbygging av fondet som ledd i økonomiplanarbeidet. Det anbefales at et overskudd eller underskudd i ett år tilbakeføres til/dekkes inn fra abonnentene innen 3-5 år etter at overskuddet/underskuddet i selvkostkalkylen oppstod. Dette innebærer at i et tenkt tilfelle så kan kommunen kunne avsette overskudd til selvkostfond i inntil fem år på rad, men følgelig måtte bruke av fond i de påfølgende fem år. Tilsvarende gjelder ved underskudd. På den måten vil samlede gebyrinntekter samsvare med beregnet selvkost over en 10-årsperiode.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Bodø kommune bør beregne og kompensere renter på akkumulert resultatet av selvkostdriften det enkelte år.*
- *Bodø kommune bør forvalte selvkostfondet etter retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.*

2.5. Fakturering og innfordring av gebyrer

Følgende kommunale forskrifter inneholder grunnlag for innkreving av gebyr:

- Forskrift for vann og avløpsgebyrer²⁰ vedtatt i Bodø bystyre 08.12.2011. Kapittel 1 i forskriften omhandler hvem plikten til å betale vann og avløpsgebyr gjelder. Forskriften inneholder videre bestemmelser om tilknytningsgebyr, årsgebyr, vannmåler m.m.

Forskriften gjelder alle abonnenter⁵²¹ og baseres på gårds/bruksnumme.

➤ *Bodø kommune bør ha rutiner som sikrer at fakturering og innkreving av gebyrer skjer i samsvar med forskrifter og gebyrregulativer.*

2.6. Investering og vedlikeholdsplan

Kommunen er som eier av vannforsynings- og avløpsanlegg underlagt en rekke krav i særlovgivningen. Her²² kan f.eks. nevnes drikkevannsforskriften, forurensingsloven med forskrifter, plan- og bygningsloven med forskrifter, helseberedskapsloven, lov om kommunal beredskapsplikt og forskrift om brannforebygging. Det er også krav om risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) i henhold til helseberedskapsloven og sivilbeskyttelsesloven. Disse skal være grunnlag for kommunens langsiktige mål, strategier, prioriteringer og plan for oppfølging av samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeidet og vil være med å definere nødvendige behov på den kommunale vann- og avløpssektoren.

Kommunen må ta hensyn til dette regelverket i sine planer for vedlikehold og investeringer. I tillegg kommer investeringsbehov som følge av endret befolkningsgrunnlag og

---

²⁰ Ikrafttredelse fra 01.01.2012

²¹ Forskrift for vann og avløpsgebyrer, Bodø kommune

²² Jfr. Norsk vann rapport 210/2015 s. 25-26

bosettingsstruktur. Det er viktig at kommunen har gode planer for vedlikehold og investeringer for å kunne kalkulere kostnadene inn i fremtidige selvkostkalkyler.

For å møte de store investeringsbehovene i sektoren er det nødvendig å kartlegge og planlegge investeringsbehovet i den enkelte kommune. Hovedplanene for vann og avløp bør ifølge veilederen fra Norsk Vann ha et 15-20 års perspektiv for å gjøre riktige beslutninger om etablering av infrastrukturen. I veilederen sies det videre følgende: *«Hovedplaner bør revideres hvert fjerde år for å være oppdatert mht endringer i rammer og krav, og slik at grunnlaget for å utarbeide budsjett- og økonomiplan er oppdatert. Siden sektoren skal finansieres med gebyr fra abonnentene, må det utføres selvkostberegninger som viser hvordan gebyrene påvirkes av gjennomføringen av hovedplanen. Ved vedtak av en hovedplan vil spørsmålet om selvkostperioden være et aktuelt tema. Kan det oppnås selvkostdekning med en akseptabel gebyrøkning innenfor 5-årsreglen for praktisering av selvkost, eller bør kommunene bidra med mellomfinansiering i noen år for å hindre for stor belastning på dagens abonnenter?»*

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

➤ *Bodø kommune bør ha en langsiktig investerings- og vedlikeholdsplan*

SAK 30/19

Henvendelser til kontrollutvalget vedrørende Hjemmetjenesten

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
22.08.2019

Vedlegg:

- a) Unntatt fra offentlighet Off.lov § 13, jfr fvl § 13: Epost 23.5.2019 fra NN1 til Arbeidstilsynet, kopi til kontrollutvalget: Etterspør svar.
- b) Unntatt fra offentlighet Off.lov § 13, jfr fvl § 13: Epost 28.5.2019 fra NN2 til kontrollutvalget: Arbeidsmiljø.
- c) Unntatt fra offentlighet Off.lov § 13, jfr fvl § 13: Epost 9.7.2019 fra NN2 til Arbeidstilsynet, kopi til kontrollutvalget: Tilsyn – sak 2018/50183
- d) Unntatt fra offentlighet Off.lov § 13, jfr fvl § 13: Notat til kontrollutvalget 28.06.2019 fra samtale med NN2 ved Miljøtjenesten
- e) Unntatt fra offentlighet Off.lov § 13, jfr fvl § 13: Notat til kontrollutvalget 28.06.2019 fra samtale med NN3 ved Miljøtjenesten

Bakgrunn:

Kontrollutvalget ble i sitt møte 29. mai orientert om at det var kommet noen henvendelser vedrørende kommunens Hjemmetjeneste. Gjennom sommeren er det kommet ytterligere henvendelser, samt at utvalget har fått tilsendt en god del eposter / dokumenter. Dette gjelder bl.a kritikk om hvordan ledelsen behandler sine ansatte, dårlig psykososialt arbeidsmiljø, et høyt sykefravær og at brukerne ikke får forsvarlige tjenester. Henvendelsene kommer fra ansatte så vel som pårørende.

Som vedlegg til kontrollutvalget er et lite utdrag av det som er oversendt, samt notat utarbeidet fra sekretariatet etter samtale med 2 av de ansatte.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget klokken 10.00 for å redegjøre om sin forståelse av situasjonen i Miljøtjenesten, samt om eventuelle tiltak som er iverksatt.

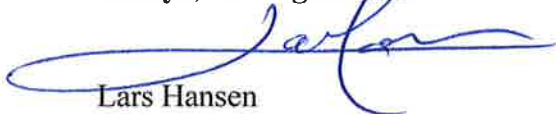
Vurdering:

Henvendelsene er omfattende og gjelder en rekke ulike problemstillinger. Administrasjonen er i denne omgang bedt om å gi en generell informasjon om tjenesten. Dette vil kunne gi kontrollutvalget nyttig informasjon i vurderingen av om det er behov for ytterligere undersøkelser / innhenting av informasjon.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak

Inndyr, 15. august 2019

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

SAK 31/19

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
22.08.2019

Vedlegg:

- a) Fylkesmannen i Nordland 03.06.2019: Brev til Bodø kommune: Oversendelse av rapport etter systemrevisjon – pålegg om redegjørelse og vedtak om gebyr
- b) Fylkesmannen i Nordland 25. juni 2019: Inspeksjonsrapport til Iris Salten IKS: Inspeksjon ved Iris – Vikan – deponi for ordinært avfall.
- c) Bodø kommune 18.06.2019: Særutskrift Rapport forvaltningsrevisjon Forvaltning av kommunale bygg
- d) Epost 26.06.2019 fra Elsa Hogndal Sund: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 – Matrikkelen
- e) Epost 08.07.2019 til Elsa Hogndal Sund: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 – Matrikkelen
- f) Epost 08.07.2019 fra Elsa Hogndal Sund: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 – Matrikkelen

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn, herunder fremdrift for bestilt forvaltningsrevisjon.

I samsvar med tidligere praksis, og med anbefaling i rapporten ”85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll”, holdes kontroll utvalget orientert om rapporter fra statlige tilsyn som har ”*interesse for kommunen og kontrollarbeidet*”. Vedlegg a) gjelder kontroll av kommunens oppfølging av avløpsanlegg hvor Fylkesmannen er myndighet, samt kontroll av kommunens

oppfølging av egen forurensningsmyndighet på området. Fylkesmannen har gitt kommunen pålegg om å rette 3 avvik.

Vedlegg b) er rapport etter en inspeksjon Fylkesmannen har utført med IRIS IKS sitt anlegg i Vikan. Det fremkommer ingen avvik, men Fylkesmannen har gitt en anmerkning.

Inndyr, 15. august 2019

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Bodø kommune
Postboks 319
8001 Bodø

Saksbehandler, innvalgstelefon
Hege Rasmussen, 75 53 15 56

Oversendelse av rapport etter systemrevisjon – pålegg om redegjørelse og vedtak om gebyr

Vi viser til varsel datert 26.02.2019 og gjennomført systemrevisjon ved Bodø kommune Teknisk avdeling 21. – 23.05.2019.

Vedtak

Med medhold i lov om vern mot forurensinger og om avfall (forurensningsloven) § 49 må Bodø kommune redegjøre til Fylkesmannen for de tiltakene som er gjort for å rette opp registrerte avvik **innen 30. september 2019**. Dersom avvikene ikke er rettet opp til denne datoen må redegjørelsen inneholde en tidsfestet plan for hvordan disse skal rettes opp. Vi ber også om at dere gir en vurdering knyttet til anmerkningene.

Med medhold i forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 39-3 skal Bodø kommune betale et gebyr for revisjonen på kr 131 300,-.

Vedlagt oversendes rapporter fra systemrevisjonen.

Systemrevisjonen omfatter både en kontroll av kommunens oppfølging av avløpsanlegg der Fylkesmannen er myndighet, og en kontroll av kommunens oppfølging av egen forurensningsmyndighet for avløpsanlegg i mindre tettbebyggelser. På grunn av Fylkesmannens rapportering til Miljødirektoratet er det utarbeidet egne rapporter for hver av disse to delene av systemrevisjonen.

Frist for redegjørelse etter systemrevisjonen er satt til 30. september 2019. Fylkesmannen skal rapportere til Miljødirektoratet en plan for oppfølging av de avløpsanleggene der kravene i forurensningsforskriften kapittel 14 ikke er oppfylt innen 31. august. Vi ber derfor om at dere redegjør for den videre fremdriften for utbygging innenfor Bodø tettbebyggelse **innen 31. juli 2019**.

Med hilsen

Oddlaug Ellen Knutsen (e.f.)
seksjonsleder

Hege Rasmussen
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Rapport - anleggskontroll
- 2 Rapport - myndighetskontroll

BODØ KOMMUNE
Postboks 319
8001 Bodø

Saksbehandler:
Hege Rasmussen

Revisjonsrapport

Systemrevisjon ved Bodø kommune

Kontrollnummer: 2019.004.R.FMNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Magnus Olufsen

Fra Fylkesmannen i Nordland:
Hege Rasmussen

Andre deltagere fra virksomheten:
Se oversikt under kapittel 10

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Nordland:
Marit Torsvik

Resultater fra revisjonen – kommunen som anleggseier

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen ved Bodø kommune den 21. – 23.5.2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Nordland avdekket 3 avvik og ga 3 anmerkning(er) under revisjonen.

Avvik:

- Det gjennomføres ikke internrevisjon av internkontrollsystemet
- Kommunen kan ikke legge frem dokumentasjon på at det er gjennomført en systematisk risikovurdering for ytre miljø, med tilhørende handlingsplaner, på avløpsområdet
- Rensekravene for Bodø tettbebyggelse er ikke oppfylt

Anmerkninger:

- De overordna målene som er satt i hovedplan avløp er ikke tatt videre til operasjonelle mål for de enkelte avdelingene
- Det etablerte avvikssystemet er i liten grad i bruk for å registrere avvik på ytre miljø
- Kommunen kan ikke dokumentere at avløpsanleggene har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

3. juni 2019	Hege Rasmussen	Oddlaug Ellen Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: BODØ KOMMUNE TEKNISK AVDELING	
Organisasjonsnr.: 974790947	Eies av: 974627698
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Bodø kommune Teknisk avdeling	Anleggsnr.: 1804.0145.01
Kommune: Bodø	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 25. mars 2008	Sist endret:

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte tilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Bodø kommune plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må kommunen **innen 30. september 2019** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet, eller en tidsfestet forpliktende plan for hvordan de skal rettes.

Vi ber også om at dere sender inn en redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan det vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland v/Hege Rasmussen.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 26. februar 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil kommunen bli ilagt et gebyr på kr 131 300,- for systemrevisjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. En eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Nordland. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova). I tillegg publiserer vi alle tilsynsrapporter på nettsida vår: <https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Tilsyn/>

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Det gjennomføres ikke internrevisjon av internkontrollsystemet

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 8

Kommentarer:

Etter en gjennomgang i 2005/2006 har Bodø kommune utarbeida en rutine for internrevisjon av internkontrollsystemet. I denne legges en plan for internrevisjoner ved de ulike avdelingene hvert 3. – 5. år fra 2009.

Det ble gjennomført noen revisjoner i perioden 2010 – 2013, Teknisk avdeling var ikke omfattet av disse, og det var deretter planlagt en evaluering av arbeidsmåten. Etter dette har denne rutinen ikke vært fulgt opp. Det har ikke vært gjennomført noen internrevisjon av HMS-systemet som omfatter Teknisk avdeling siden den opprinnelige gjennomgangen for 13 år siden.

Avvik 2

Kommunen kan ikke legge frem dokumentasjon på at det er gjennomført en systematisk risikovurdering for ytre miljø, med tilhørende handlingsplaner, på avløpsområdet

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 6

Kommentarer:

Den dokumentasjonen som var oversendt i forkant av systemrevisjonen omhandlet kun risikoforhold som går på arbeidsmiljø og sikkerhet for arbeidstakerne. Gjennom intervjuene kom det frem at det er høyt fokus på ivaretagelse av risiko, også for ytre miljø, i alle ledd i organisasjonen, men det kunne ikke legges frem dokumentasjon på at det er gjennomført en systematisk risikovurdering med tilhørende handlingsplaner.

Etter den nasjonale tilsynsaksjonen på avløp som var gjennomført i 2010 har Norsk Vann, på oppdrag fra Klima- og miljødirektoratet (nå Miljødirektoratet) utarbeidet en veileder for vurdering av risiko for ytre miljø ved avløpsanlegg (rapport 197/2013). Denne er et godt verktøy for de som er ansvarlige for avløpsanlegg for å gjennomføre risikovurderinger. Det er også en forventning fra myndighetene at risikovurderinger for avløpsanlegg skal ligge på det nivået som beskrives i denne veilederen.

Avvik 3

Rensekravene for Bodø tettbebyggelse er ikke oppfylt

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-8 og 14-11 – 14-13, jf utslippstillatelsens vilkår 3

Kommentarer:

Den samlede avløpsbelastninga fra Bodø tettbebyggelse er omtrent 60 000 pe. Rensekravene for samtlige av avløpsanleggene (som er > 50 pe) innenfor tettbebyggelsen vil dermed følge av forurensningsforskriftens kapittel 14. Bodø kommune fikk i 2008 tillatelse til primærrensing for de aktuelle renseanleggene. I og med at kommunen på dette tidspunktet ikke hadde noen renseanlegg som tilfredstilte dette kravet, har de i tiden som er gått siden, arbeidet med nybygging av renseanlegg og avskjæring og rehabilitering av ledningsnettet innenfor de aktuelle avløpssonene.

Bestemmelsen i forskriftens § 14-17 er at de nye rensekravene skulle tre i kraft innen utgangen av 2008. Det ble senere åpnet for at Fylkesmannen kunne utsette denne fristen til utgangen av 2015. Vi er ikke gitt myndighet til å utsette denne fristen ytterligere.

Bodø kommune har ifølge egenkontrollrapporten for 2018 to renseanlegg som per nå tilfredsstillende primærrensekravet – Kvalvikodden og Skanseodden. Det er også bygget et nytt renseanlegg i Hammervika. Dette anlegget renser per nå like under primærrensekravet, men vi ser en forbedring sammenliknet med tallene som var rapportert for 2017.

Et nytt renseanlegg i Stokkvika er under bygging, og vil ta imot avløpsvann fra strekninga Jensvoll – Hunstad, når arbeidene er ferdigstilt.

Mørkvedodden renseanlegg er et gammelt silanlegg som var bygget på 1980-tallet, og som heller ikke tilfredsstillende gjeldende krav.

Med unntak av de tre nye renseanleggene er heller ikke kavene til prøvetaking og analyse oppfylt for store deler av tettbebyggelsen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

De overordna målene som er satt i hovedplan avløp er ikke tatt videre til operasjonelle mål for de enkelte avdelingene

Referanse:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 4

Kommentarer:

Det er satt overordna mål for avløpsområdet i Hovedplan avløp. Disse er utarbeida av ei arbeidsgruppe under ledelse av Plan- og utbyggingsavdelinga, med deltakere fra Forvaltning- og Drift- og produksjonsavdelingene. Målene er konkrete, og flere av dem kan lett la seg tallfeste.

Målene er operative på den måten at hele organisasjonen vet hva de skal jobbe mot. Vi kan imidlertid ikke se at målene i hovedplanen er tatt systematisk ned i avdelingene. Verken Forvaltning eller Drift- og produksjon har tatt målene ned på sitt eget avdelingsnivå, og satt kvantifiserbare delmål med målindikatorer. Det gjennomføres heller ingen evaluering av egen måloppnåelse. Hovedplanen blir dermed ikke et levende styringsverktøy, ut over det å være en utbyggingsplan.

Anmerkning 2

Det etablerte avvikssystemet er i liten grad i bruk for å registrere avvik på ytre miljø

Referanse:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 7

Kommentarer:

Bodø kommune har et avvikssystem som er tilgjengelig for de ansatte gjennom pc eller nettbrett. Det registreres avvik i varierende grad. Flere hendelser som skulle vært meldt inn i avvikssystemet meldes fra til leder gjennom e-post eller annen kommunikasjon.

Vi fikk se en oversikt over HMS-avvik fra perioden 2016 til i dag. I denne 3-årsperioden var det registrert 25 avvik, der 8 var miljørelaterte. Gjennom intervjuene har vi fått inntrykk at det også kan gjemme seg noen miljørelaterte HMS-avvik blant driftsavvikene (dette fikk vi ikke gransket nærmere). De eksempelavvikene vi fikk se fra renseanleggene bar preg av å være skrevet i frustrasjon, noe vi tolker som at det skal gå langt før operatøren setter seg ned og melder inn avvik.

Vi merker oss at lederne har noe høyre fokus på avviksbehandling ved at avvik tas opp og gjennomgås på ledermøter, men avvik og miljøhendelser er i liten grad tema på interne møtepunkter ut over dette.

Kommunikasjonen nedover i organisasjonen er heller ikke god nok når det gjelder oppfølging av avvik. Personer under ledernivå som melder inn avvik får i liten grad tilbakemelding om og hvordan avviket er fulgt opp. Dette fører til at motivasjonen for å melde nye avvik blir liten.

Vi opplevde at de vi snakket med har god kunnskap både om hvilke krav som gjelder, driften av anleggene og hvilke parametere som påvirker driften og oppnåelse av kravene. Dette er kunnskap som kunne vært bedre utnyttet lenger opp i organisasjonen dersom man får en mer levende kultur for slike tilbakemeldinger.

Anmerkning 3

Kommunen kan ikke dokumentere at avløpsanleggene har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger

Referanse:

Forurensningsforskriften § 14-10

Kommentarer:

Bodø kommune har ikke gjennomført stedsspesifikke klimafremskrivinger eller utarbeidet en klimaplan for forhold som kan påvirke avløpsanleggene. Det fremgår også av Hovedplan avløp 2019 – 2026 at det per i dag ikke er satt krav til bruk av klimafaktor, men at dette vil bli vurdert ved neste revisjon av planen.

Vi har sett de seneste årene at klimaet blir våtere og mer ekstremt. Dette får direkte konsekvenser for dimensjonering og drift av kommunenes avløps- og overvannssystemer. Det er derfor viktig at det gjøres kartlegginger/fremskrivinger for hva dette vil få å bety lokalt. Dette må så tas videre ved at kommunen legger planer for hvordan de skal imøtekomme disse endringene, for at anleggene skal fungere under de klimaforholdene som er, og som kommer, på det stedet der de ligger.

Som eksempel fikk vi fortalt, under besøket på Skanseodden renseanlegg, at det er registrert økende mengder overvann til anlegget i løpet av årene det har vært i drift. Dersom denne trenden fortsetter, uten at det iverksettes tiltak, vil anleggets maksimale kapasitet være nådd om få år.

Også økt fortetting og utbygging av arealer der vannet tidligere kunne dreneres naturlig i grunnen gjør at belastninga på avløpsanleggene blir større. Dette, sammen med økte vannmengder, gjør

at kommunen må ha god oversikt over problemstillinga og planlegge for hvordan de skal imøtekomme det.

8. Andre forhold

Bodø kommune har endret noe på utbyggingsplanen sin for avløpsanleggene siden utslippstillatelsen ble gitt i 2008. Det er derfor avvik mellom de faktiske avløpsutslippene og hva som er omhandlet i utslippstillatelsen. Også rammen på 55 000 pe som er satt i utslippstillatelsen er overskredet for Bodø tettbebyggelse.

Ut over dette har Miljødirektoratet utarbeidet en ny mal for utslippstillatelser for avløp. Alle forholdene som omhandles i denne er ikke ivaretatt i den gjeldende utslippstillatelsen.

Fylkesmannen vil varsle kommunen om tilbaketrekking av utslippstillatelsen og endring av vilkår i et eget brev, der vi også ber om at det sendes inn søknad om ny utslippstillatelse for avløpsanleggene innenfor Bodø tettbebyggelse.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Organisasjonskart
- Prosedyre for avholdelse av vernerunder
- 04.04 Vernerunde – prosedyre
- Sykefravær (rutine/sjekkliste)
- Beskrivelse/kartlegging av HMS-arbeid – vann og avløp
- Arbeidsmiljø – Fysisk, kjemisk og biologisk (rutine/sjekkliste)
- Arbeidsmiljø – Psykososialt/organisatorisk (rutine/sjekkliste)
- HMS Grovkartlegging
- Felles prosedyrer og instruksjoner (oversikt)
  - Vann og Avløp
- Handlingsplan (HMS)
- Virksomhetens rullerende handlingsplan vår 2018 (Drift og produksjon)
- 02.02 systemrevisjon
- 02.02 Arbeid med systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeide
- Internkontroll av HMS-systemet
- Stillingsbeskrivelse HMS-rådgiver
- Notat – Status internkontrollarbeidet på teknisk avdeling – 2016
- Stamina – Rapport vedr. eksponering for bioaerosoler og endotoksiner ved Misvær Renseanlegg – 2018

- Stamina – Rapport vedr. eksponering for bioaerosoler og endotoksiner ved Jensvoll Renseanlegg og Hammervika Renseanlegg – 2018 – Eksponering for Osongass ved Hammervika Renseanlegg – 2018
- Risikovurdering av rørleggere og driftspersonell i kontakt med biologisk materiale
- 02.02 Opplæring i HMS
- Introduksjonsprogram for nye medarbeidere
- Labora – Opplæring, godkjenning og vedlikehold av kontraherte prøvetakere
- Hovedplan avløp 2019 – 2026
- Beredskapsplan for Teknisk avdeling 2019

10. Gjennomføring

Fra Bodø kommune deltok følgende ved revisjonen:

Navn	Rolle	Apningsmøte	Intervjuer	Befaring	Sluttmøte
Knut Anders Hernes	Kommunaldirektør	X	X		X
Svein Ole Lindquist	HMS-rådgiver	X	X		X
Hallgeir Karlsen	Leder Forvaltning	X	X		X
Magnus Olufsen	Ingeniør Forvaltning	X	X	X	X
Bjørn-Inge Ingvaldsen	Leder Drift- og produksjon	X	X		
Ståle Enge	Leder Vann- og avløp	X	X		
Roger Brækka	Formann Avløp	X	X	X	
Arild Beiermann	Driftsoperatør	X	X		
Tommy Larsen	Driftsoperatør	X	X	X	X
Anne Sofie Nilsen	Driftsplanlegger	X			X
Kari Skirbekk	Påtr. konst. leder forvaltning	X			X
Per Ivar Svendsen	Produksjonsleder	X			X

I tillegg har vi kontaktet Svein Ove Moen, leder for Plan- og utbygging, og Anne-Line Bosch Strand, HR-sjef, per telefon for å avklare spørsmål som kom frem under intervjuene.

BODØ KOMMUNE
Postboks 319
8001 Bodø

Saksbehandler:
Hege Rasmussen

Revisjonsrapport

Revisjon ved Bodø kommune

Kontrollnummer: 2019.058.I.FMNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Magnus Olufsen, ingeniør forvaltning

Fra Fylkesmannen i Nordland:
Hege Rasmussen

Andre deltagere fra virksomheten:
Knut A. Hernes, kommunaldirektør
Hallgeir Karlsen, leder forvaltning

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Nordland:
Marit Torsvik

Resultater fra revisjonen – kommunens myndighetsområde

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen ved Bodø kommune den 21. - 23.05.2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Nordland avdekket 1 avvik og ga 3 anmerkning(er) under revisjonen.

Avvik:

- Kommunen følger ikke opp myndigheten sin på avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Anmerkninger:

- Kommunen har ikke et system for å sjekke at data fra alle anlegg er rapportert
- Kommunen har ikke oppdatert utslippstillatelser som er eldre enn 1.1.2007
- Kommunen har ikke en rutine for saksbehandling av utslippssøknader for avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

31. mai 2019	Hege Rasmussen	Oddlaug Ellen Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: BODØ KOMMUNE TEKNISK AVDELING	
Organisasjonsnr.: 974790947	Eies av: 974794098
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Bodø kommune Teknisk avdeling	Anleggsnr.: 1804.0240.01
Kommune: Bodø	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Annen aktivitet	
Tillatelse gitt:	Sist endret:

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen inngår i Fylkesmannens aksjon for kommunenes pliktoppfyllelse.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48a.

Revisjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Bodø kommune plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må kommunen **innen 30. september 2019** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet.

Vi ber også om at dere sender inn en redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan det vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland v/Hege Rasmussen.

4. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova). I tillegg publiserer vi alle tilsynsrapporter på nettsida vår: <https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Tilsyn/>

5. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Kommunen følger ikke opp myndigheten sin for avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 13-2

Kommentarer:

I Bodø kommune er forurensningsmyndigheten for avløpsanleggene delegert til Forvaltningsavdelinga, mens ansvaret for drift av kommunens egne avløpsanlegg ligger under Drift- og produksjonsavdelinga. Begge er organisert under Teknisk avdeling.

Forvaltning har et godt og tett samarbeid med Drift- og produksjon i det daglige, og også med Byggesak. Hendelser og uønskede forhold på kommunens avløpsanlegg følges opp fortløpende, i dialog mellom avdelingene om aktuelle tiltak.

Det føres ikke formelle tilsyn med avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13¹. Ved mindre avløpsanlegg, som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 12 (inntil 50 pe), føres det tilsyn etter tips og spesielle hendelser, men kommunen følger ikke en systematisk tilsynsplan for avløpsanleggene der de er forurensningsmyndighet.

Kommunen følger opp avvik og driftshendelser på de kommunale avløpsanleggene og ser til at de «går bra», men det føres ingen kontroll med, og det foreligger ingen dokumentasjon på at kravene i forurensningsforskriften §§ 13-6 – 13-11 etterkommes. Det gjennomføres heller ikke prøvetaking og analyser jf. §§ 13-12 – 13-15.

---

¹ Anlegg med organisk belastning fra og med 50 pe, og opp til 2000 pe ved utslipp til ferskvann eller elvemunning og opp til 10 000 pe ved utslipp til sjø

Kommunalt avløpsnett er godt utbygd i de mindre tettbebyggelsene i Bodø kommune, men under intervjuene kom det frem at det trolig finnes ett privat avløpsanlegg i Kløkstad havn som omfattes av bestemmelsene i kapittel 13. I avløpssonene på Kløkstad og Naurstad er tettbebyggelsene av slik størrelse at de omfattes av kapittel 13, men ingen av avløpsanleggene her overskrider 50 pe, og de skal dermed behandles etter kapittel 12.

I hovedplanen viser kommunen til en del virksomheter med utslippstillatelse fra Fylkesmannen, blant annet Reitan og Bodø hovedflystasjon. Vi kan opplyse at det er ikke aktivitet på Reitan som krever utslippstillatelse fra Fylkesmannen, og det er dermed ikke riktig at dette anlegget har utslippstillatelse fra oss. Vi vil også presisere at de tillatelsene som gis av Fylkesmannen kun omfatter utslipp fra næringsvirksomheten. Utslippene av sanitærvann/kommunalt avløpsvann følger av kapitlene 12 – 14 i forurensningsforskriften. Det vil si at kommunen er forurensningsmyndighet for de utslippene som er utenfor Bodø tettbebyggelse. Også dette er dermed anlegg der kommunen er myndighet for å følge opp at bestemmelsene i kapittel 12 eller 13 etterkommes.

6. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

Kommunen har ikke et system for å sjekke at data fra alle anlegg er rapportert

Referanse:

Forurensningsforskriften §§ 11-5 og 13-16

Kommentarer:

Kommunen plikter årlig å rapportere alle avløpsdata til staten. Private anleggseiere skal rapportere data til kommunen årlig innen 1. februar.

De fleste avløpsanleggene innenfor kapittel 13 er kommunale og Bodø kommune har rapportert data for disse. Under intervjuene, og ved gjennomgang av Hovedplan avløp 2019 – 2026 kom det frem at det finnes private avløpsanlegg som også kommer inn under dette kapitlet, se kommentarer under Avvik 1.

Rapporteringsplikten gjelder for alle avløpsanlegg med belastning fra og med 50 pe og opp til 2000 pe ved utslipp til ferskvann eller elvemunning, og opp til 10 000 pe ved utslipp til sjø. Bodø kommune har ikke sørget for at det blir rapportert avløpsdata for alle disse.

Miljødirektoratet har åpnet for at private anleggseiere kan rapportere direkte til staten gjennom Altinn. Det er likevel kommunens plikt å påse at alle avløpsdata blir rapportert.

Anmerkning 2

Kommunen har ikke oppdatert utslippstillatelser som er eldre enn 1.1.2007

Referanse:

Forurensningsforskriften § 13-18

Kommentarer:

Frem til 1.1.2001 lå forurensningsmyndigheten for avløp hos Fylkesmannen. Fra denne datoen ble myndigheten for avløpsanlegg med belastning inntil 1000 pe overført til kommunene. De utslippstillatelsene som tidligere var utarbeidet av Fylkesmennene ble da overført til kommunene.

Fra 1.1.2007 trådte dagens avløpsbestemmelser i kraft. Fra denne datoen ble kommunene forurensningsmyndighet for alle avløpsutslipp fra tettbebyggelser som er mindre enn 2000 pe dersom de har utslipp til ferskvann eller elvemunning, eller mindre enn 10 000 pe dersom de har utslipp til sjø. I tillegg er kommunen forurensningsmyndighet for alle avløpsanlegg som har belastning mindre enn 50 pe, uavhengig av tettbebyggelsens størrelse.

Under intervjuene og ved gjennomgang av hovedplanen kom det frem at det fortsatt finnes eldre utslippstillatelser som ikke er oppdatert i tråd med de gjeldende kravene.

Anmerkning 3

Kommunen har ikke en rutine for saksbehandling av utslippssøknader for avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Referanse:

Forurensningsforskriften § 13-5

Kommentarer:

Bodø kommune har en rutine for behandling av søknader om utslipp av avløpsvann, men denne omfatter kun bestemmelsene i forurensningsforskriften kapittel 12. Det kom frem under revisjonen at det ikke er utarbeidet en tilsvarende rutine for søknader etter kapittel 13.

Når kommunen mottar søknader om utslippstillatelse etter forurensningsforskriften er det viktig at kravene i forskriften overholdes, mtp saksbehandlingstid, hva som skal vurderes, samordning med byggesaksbehandling osv. Dette bør beskrives i en rutine/prosedyre for saksbehandlinga.

7. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

b

IRIS SALTEN IKS
Postboks 6094
8031 Bodø

Saksbehandler:
Marit Torsvik

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved IRIS - Vikan - deponi for ordinært avfall

Kontrollnummer: 2019.062.I.FMNO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Harald Østbø (Iris Produksjon AS)

Fra Fylkesmannen i Nordland:

Marit Torsvik

Andre deltagere fra virksomheten:

Leif-Magne Hjelseng (Iris Salten IKS)

Ellen S. Bakkefjell (Iris Salten IKS)

Fredrik Korpe (Mivanor AS, kun befarings)

Espen Hansen (Mivanor AS, kun befarings)

Andre deltagere fra Fylkesmannen i

Nordland:

Torfinn Sørensen

Espen Olaf Henriksen

Torunn Slettemark Hovden

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved IRIS - Vikan - deponi for ordinært avfall den 21. juni 2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt. Fylkesmannen i Nordland avdekket ingen avvik og ga 1 anmerking under inspeksjonen.

Anmerking:

- Iris har ikke oppdatert informasjon om behandlingen av avvikene etter revisjonen i sitt eget avvikssystem

Anmerkningen er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

25. juni 2019

Marit Torsvik

Oddlaug E. Knutsen

dato

kontrollør

seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Bodø kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: IRIS SALTEN IKS	
Organisasjonsnr.: 972365785	Eies av: 967518190
Bransjenr. (NACE-kode): 38.110 - Innsamling av ikke-farlig avfall	

Kontrollert enhet

Navn: IRIS - Vikan - deponi for ordinært avfall	Anleggsnr.: 1804.0073.01
Kommune: Bodø	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Deponering	
Tillatelse gitt: 24. juni 2009	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er gjennomført som en rutinemessig oppfølging av alvorlig avvik som ble avdekket under revisjonen i mars 2019.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll - avviksbehandling
- Rensing av sigevann
- Overvåking av sigevann
- Resipientundersøkelse og vurdering av resultater fra overvåking av utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik innen de områdene som ble kontrollert. Vi anser derfor oppfølgingen etter inspeksjonen som avsluttet. Vi forutsetter likevel at dere selv følger opp de forholdene som er nærmere beskrevet under anmerkningen og under andre forhold.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 3. april 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med §39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Iris Salten IKS bli ilagt et gebyr på kr 13 100,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 4 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Nordland. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova).

6. Avvik

Det ble ikke funnet noen avvik under inspeksjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Iris har ikke oppdatert informasjon om behandlingen av avvikene etter revisjonen i sitt eget avvikssystem

Referanse:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7

Kommentarer:

Under tilsynet kom det fram at avvikene fra Fylkesmannen sin revisjon er registrert i Iris sitt avvikssystem. Videre at disse avvikene har status som åpne. Felt for årsaksanalyse og tiltak er imidlertid i liten grad fylt ut. Tittelen på avvikene gir heller ingen beskrivelse av hva disse faktisk gjelder, kun at de er avvik etter tilsyn fra Fylkesmannen. Vi har fått oversendt en skriftlig redegjørelse for hva som rent teknisk skal til for å lukke avvikene. Muntlig kom det i tillegg fram at dere har utført flere tiltak enn det som bare gjelder det rent tekniske. Dette finner vi ikke skriftlig dokumentert via avvikssystemet til Iris.

8. Andre forhold

Vi har følgende kommentarer til de tre avvikene fra revisjonen i mars 2019 som var tema for dette oppfølgende tilsynet:

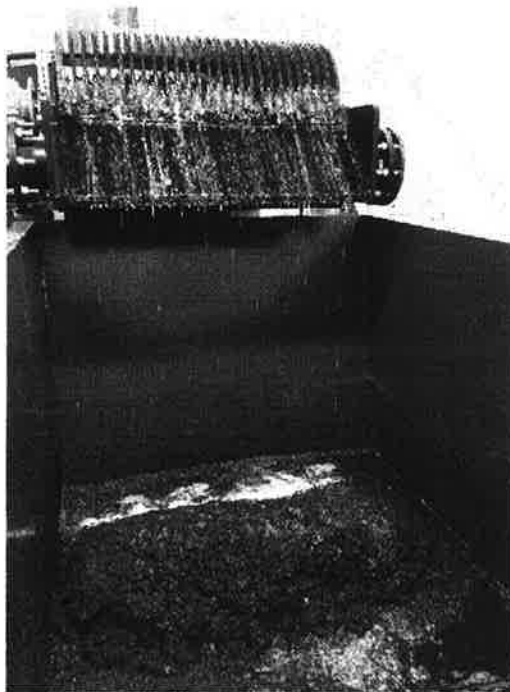
Iris slipper sigevann fra deponiet urensset ut til sjø

Under revisjonen i uke 13/2019 var det satt opp et nytt bygg for renseanlegget. Renseanlegget var imidlertid ikke ferdigstilt på dette tidspunktet, kun bygget (bilde 1). I følge Iris sin redegjørelse etter revisjonen, ble det nye renseanlegget startet opp i uke 20/2019. Under befaringen nå i uke 25 kunne vi se at renseanlegget var i drift, men styringssystemet viser at det har vært i drift i bare ni timer etter oppstarten. Iris begrunner dette med lite nedbør i den aktuelle perioden, samt igangkjøring av anlegget. Vi tar imidlertid til etterretning opplysningen om at sigevannet nå ikke lengre slippes urensset ut til sjø.

Den korte driftsperioden på renseanlegget gjør at det kun er produsert en beskjeden mengde med slam, se i containeren på bilde 2. Dere sier at dette slammet skal deponeres på Vikan. Samtidig kan dere ikke legge fram resultater fra den testingen som skal være utført før slammet kan legges på deponi. Vi viser her til avfallsforskriftens kapittel 9 vedlegg II punkt 1.1 d). Her framkommer det at både avfallets sammensetning og avfallets utlekkingspotensial (kolonnetest og ristetest) skal være dokumentert. For avfall som produseres jevnlig må dere i tillegg kunne legge fram dokumentasjon på variasjon i prøveresultater. Avfallet skal også verifiseres med ny testing minst én gang per år, jf. avfallsforskriftens kapittel 9 vedlegg II punkt 1.3. Vi forutsetter derfor at Iris:

1. Gjennomfører ny testing av slammet, inklusiv vurdering av variasjon i prøveresultater
2. Gjennomfører en ny vurdering av hvorvidt slammet kan deponeres på Vikan
3. Utfører mottakskontroll før deponering, i tråd med avfallsforskriftens kapittel 9
4. Innfører rutine for årlig verifikasjon av slammet, også med testing

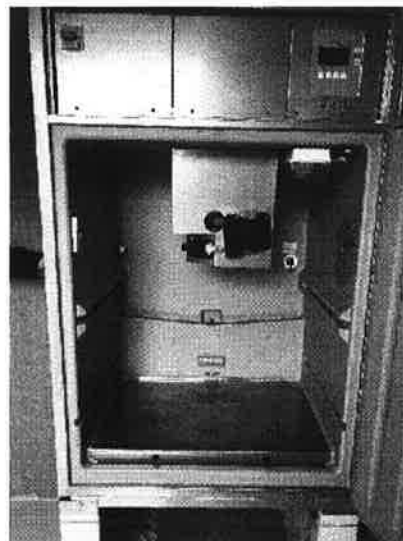
Punkt 1. – 3. skal være utført før slammet kan legges på deponi. Punkt 4 skal være utført før det har gått et år etter at slammet første gang har blitt deponert.

Bilde 1 og 2: Anlegg for rensing av sigevann fra avfallsdeponiet på Vikan, 21.06.2019

Iris overholder ikke kravet til overvåking av sigevann

I følge Iris sin redegjørelse skulle programmet for overvåking av sigevann ha startet opp samtidig med at renseanlegget ble satt i drift, det vil si i uke 20/2019. Under befaringen nå i uke 25 kunne vi se at renseanlegget er satt i drift, men at den automatiske prøvetakeren (bilde 3) samtidig ikke er i bruk. Iris begrunner dette med at det er lagt opp til et program der blandprøve av sigevannsutslippet skal tas ut som ukesmiddel fire ganger i året, neste gang i løpet av 3. kvartal 2019. Samtidig er det tatt ut stikkprøve før og etter rensing der resultatene brukes til optimalisering av renseprosessen. Overvåking av sigevann inngår ellers i driftsavtalen med Mivanor AS. Dette tar vi til etterretning.

Bilde 3: Automatisk prøvetaker av sigevann fra avfallsdeponiet på Vikan, 21.06.2019. Prøven som tas ut her skal gi et samlet resultat for utslipp av sigevann, det vil si både sigevann etter rensning og eventuelt sigevann som har gått i overløp.

Iris kan ikke legge fram oppdatert dokumentasjon på gjennomført resipientundersøkelse og sammenstilling og vurdering av resultater fra overvåking av sigevann, overflatevann og grunnvann

I følge Iris sin redegjørelse skulle beslutningen rundt valg av leverandør for gjennomføring av resipientundersøkelse ha skjedd i midten av juni 2019. Iris kunne nå under tilsynet vise til at denne beslutningen er tatt og at prøvetakingen vil bli utført i løpet av sommeren/høsten 2019. Videre at oppdraget inkluderer en sammenstilling og vurdering av resultater fra overvåking av sigevann, overflatevann og grunnvann. Dette tar vi til etterretning.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen
- Pålegg/vedtak i korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Drift og serviceavtale mellom Mivanor AS og Iris Produksjon AS, 02.04.2019
- MivaMag™, Iris Salten IKS «Vikan», 17.12.2018
- Overvåkingsprogram Vikan, Sigevann, overflatevann og grunnvann, 14.06.2019
- Riktig prøvetaking av sigevann – en veileder for prøvetaking, 09.02.2011
- Tilbud på resipientundersøkelse med bekreftelse på bestilling, 07.06.2019
- Iris sitt eget digitale avvikssystem (Simpli)

Svar Svar til alle Videre send

Særutskrift Rapport forvaltningsrevisjon Forvaltning av kommunale bygg - oversendt fra kontrollutvalget

Berit Skaug**Til:** Lars Hansen**Vedlegg:** Særutskrift Rapport forva~1.docx (45 kB) [Åpne i webleser]

Salten kontrollutvalgservice

Dato 21.06.2019

Jnr. 19/573

Arkiv nr. 412 10.4

Hjemmel u off. 18. juni 2019 09:44

Beste hilsen

Berit Skaug Leder politisk sekretariat/
Formannskapssekretær

Telefon: 75 55 50 15/ 99 25 36 25

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
19/144	Bystyret	12.06.2019

Rapport forvaltningsrevisjon: Forvaltning av kommunale bygg - oversendt fra kontrollutvalget

Bystyrets behandling i møte den 12.06.2019:

Votering

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Forvaltning av kommunale bygg er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger:
  1. Bodø kommune bør sette av midler til planmessig langsiktig vedlikehold av sine bygg
  2. Bodø kommune bør sørge for virkemidler som kan motivere brukerne til god arealutnyttelse
  3. Bodø kommune bør sørge for en langsiktig plan for utvikling og tilpassing av bygningsmassen

Kontrollutvalgets innstilling

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Forvaltning av kommunale bygg er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger:
  1. Bodø kommune bør sette av midler til planmessig langsiktig vedlikehold av sine bygg
  2. Bodø kommune bør sørge for virkemidler som kan motivere brukerne til god

arealutnyttelse

3. Bodø kommune bør sørge for en langsiktig plan for utvikling og tilpassing av bygningsmassen

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet i møte 29.05.2019 sak 24/19 *Rapport forvaltningsrevisjon: Forvaltning av kommunale bygg*. Saksframlegg og saksprotokoll fra kontrollutvalgets møte følger som vedlegg til saken.

Berit Skaug
Leder politisk sekretariat

Saksbehandler: Joacim Ekrem Johansen

Trykte vedlegg:

- 1 Saksprotokoll med kontrollutvalgets innstilling
- 2 Saksframlegg
- 3 Rapport - Forvaltning av kommunale bygg

Utrykte vedlegg:

Ingen

Rett utskrift: Berit Skaug

RE: SV: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN

Inge Sund [isund@broadpark.no]

Sendt: 26. juni 2019 12:23**Til:** Lars Hansen**Vedlegg:** Ferdigattesten Hus 2.pdf (1 MB) ; Plan 2. etasje.pdf (885 kB) ; Fasader N og S.pdf (2 MB) ; Plan 1. og 2. etasje.pdf (2 MB) ; Fasader Ø og V.pdf (2 MB) ; Planer Kjeller-sokkel OG 1~1.pdf (2 MB) ; Fasader N og S.pdf (1 MB) ; Snitt og plan kjeller.pdf (1 MB) ; Fasader Ø og V.pdf (2 MB)*Denne e-post inneholder ingen person-sensitive opplysninger.*

Til sekretariat for Kontrollutvalget i Bodø kommune.

KULTURVEIEN 36

(88/11 i Bodø)

Undertegnede har fått brev fra Bodø kommune om at "jeg har rettet" i Matrikkelen (saksbehandlers formulering) hustypen til fritidseiendom.

Likevel får jeg krav som om dette ikke er tatt til følge av forvaltningen. Endatil tar saksbehandler seg den frihet å påstå at "vedtaket" skal gjelde fra 1.1.2019. Det har HUN ikke hjemmel for. Det har heller ikke Bodø kommune.

Klassifiseringen i matrikkelen har tidligere ikke vært riktig. Nå er den det. Refusjon av for mye avkrevd eiendomsskatt skal derfor skje fra innføringen av skatteordningen.

KLEIVAVEIEN 27

(31/390 i Bodø)

Bodø kommune krever dokumentasjon på egne vedtak. Jeg tillater meg derfor å sende Dem i alt 4 + 5 dokumenter i vedlegg.

Hus 1

De første 4 filer gjelder fasader, snitt og plan for Hus 1, slik min far fikk det godkjent av Bodin bygningsråd 13.1.1952. Av fil nr. 3, går det fram at boligen skulle og selvsagt ble brukt som tomannsbolig (i 5 år, slik kravet var). Bestemmelsene om dette var en betingelse for å få lån i Husbanken. Se gjerne tekst øverst til høyre i dokumentet. Den er ikke til å ta feil av.

Siden boligen ble satt opp, er det ikke gjort bruksreducerende inngrep i dens "infrastruktur". Dog er det elektriske anlegget oppgradert. Det samme er rør, der det har vært nødvendig.

Da har huset fremdeles de egenskaper, som det iht. Sivilombuds-mannen skal gis 2 bunnfradrag for ved beregningen av eiendomsskatt.

(Jeg bemerker at det er gitt 2 bunnfradrag i naboeiendommen; nr. 25, fordi også denne i sin tid hadde to husstander - en oppe og en nede - av samme grunn; bolignøden etter 2. verdenskrig.)

Hus 2

De andre 5 filer er av samme kategori som ovenstående, bortsett fra den siste, som er **ferdigattesten for Hus 2**. De øvrige gjelder fasader og plan alt sammenstillet med Hus 1 til venstre og Hus 2 til høyre. Rent summarisk og stadig iht. Sivilombudsmannens forståelse, er her TO innganger, TO separate bad, TO kjøkken, soverom og oppholdsrom i mer enn tilstrekkelig antall.

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 28.06.2019
Jnr. 19/591
Arkiv nr. 412 6.1
Hjemmel u off:

Hus 2 er således en **separat bolig** med alle nødvendige fasiliteter og **godkjent** slik. Det går tydelig fram av ferdigattesten. Sammenbygging med annen bolig endrer ikke dette.

Matrikkelen er feil. Hus 1 og Hus 2 må registreres hver for seg på eiendommen. Hus 2 har krav på 1 bunnfradrag i eiendomsskatten. Således må, også her iht. vanlig forvaltningsrett, eiendomsskatten korrigeres for "alle" år og overskytende refunderes.

Kommunens krav om dokumentasjon er med dette tilfredsstillet - av meg. Jeg tør således be sekretariatet skrive ut alle 9 filer og legge disse fram for Kontrollutvalget ifm. dets behandling av begge saker.

Jeg tør be Kontrollutvalget, deretter og iht. sitt mandat, påse at Bodø kommune gjør vedtak iht. adekvate (lov)bestemmelser og at korrekte vedtak iverksettes uten opphold - for begge eiendommer.

Med hilsen
Elsa Hogndal Sund
Kleivaveien 27
8009 Bodø
Mob. 90092661

2. October 2018, 12:01 Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no> Wrote:

Takk for din henvendelse

Vi har mottatt din e-post og registret den med saksnummer 18/7990 i vårt sak- og arkivsystem.

Skulle du likevel få behov for å henvende deg til servicetorget eller saksbehandler, kan du vise til dette saksnummeret for å få hjelp.

Hilsen dokumentsenteret Bodø kommune
v/Tanja Isaksen

Fra: Inged Sund <isund@broadpark.no> <isund@broadpark.no>

Sendt: 29. september 2018 15:07

Til: Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no>; Lars Hansen <lars.hansen@salten.no>

Emne: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN

Denne e-post inneholder ingen person-sensitive opplysninger.

Jeg har mottatt vedtak i sak 2018/7990. Det bestrides, herved. Vennligst se vedlegg i 2 sider. Detaljer går fram herav.

For **Kulturveien 36** anføres i korthet at et uthus fra 1935, inneholdende vedskjul og treverksted, ikke engang antydningssvis kan sies å være garasje for normale kjøretøyer. Det bør korrigeres slik at enhver interessent, kommune, Sivilforsvar, e.a. får klarhet i hvilken type bygning dette er.

For **Kleivaveien 27** anføres at

Hus 1 og Hus 2 pr. def.; etter NS 3475 og den faktiske beskaffenhet, er TO selvstendige "småhus" i rekke/kjede

og at eiendommen har bare én garasje med plass for personbil og 3-hjulet, elektrisk drevet sykkel for funksjonshemmede

og at eiendommen har ett uthus (på 11,5 m²) beliggende der det "alltid" har gjort.

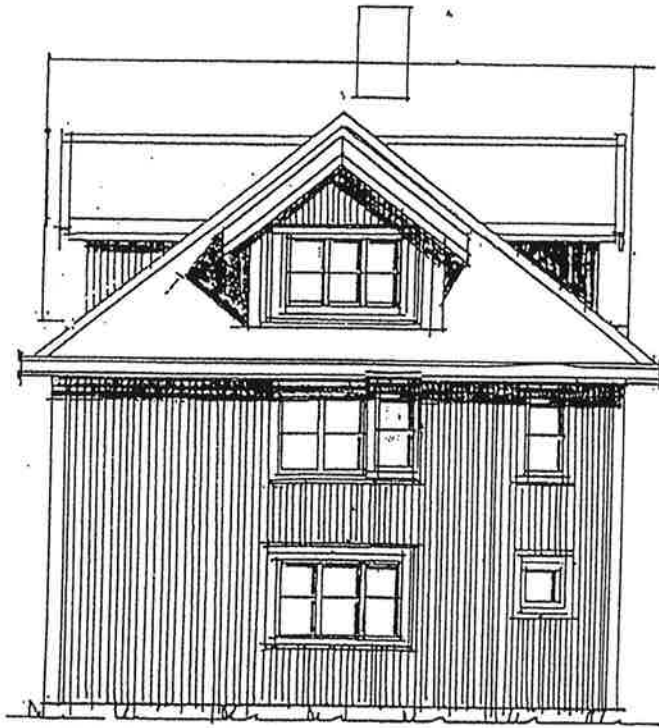
Uthuset hører til Hus 1 og garasjen hører til Hus 2. Interessenter bør ikke villedes av matrikkelen.

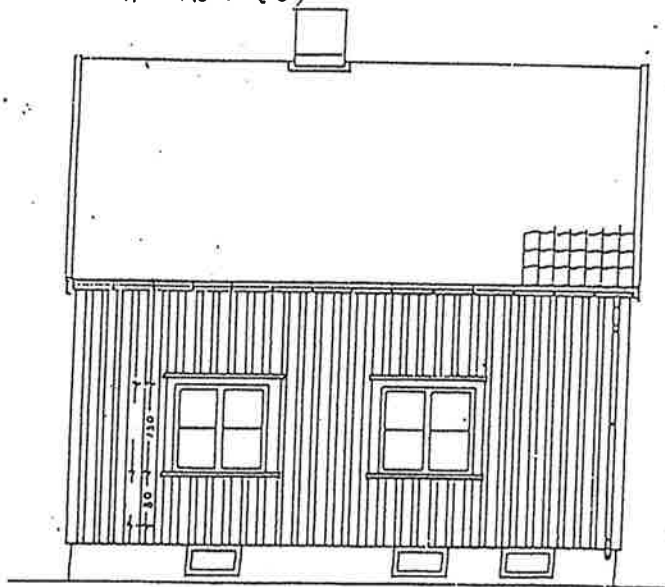
Vennligst se min e-post av 15. ds. Korrekt føring går fram herav.

Dette er altså ikke en klage på faktiske bygningsopplysninger, men på at **Bodø kommune, ikke fører korrekte opplysninger i eiendomsmatrikkelen.** Kontrollutvalget bes påse at Bodø kommune følger lover og regler.

Mvh
Elsa Hogndal Sund
Kleivaveien 27
8009 Bodø
Mob. 90092661

FAS. MOT. NORD (B)

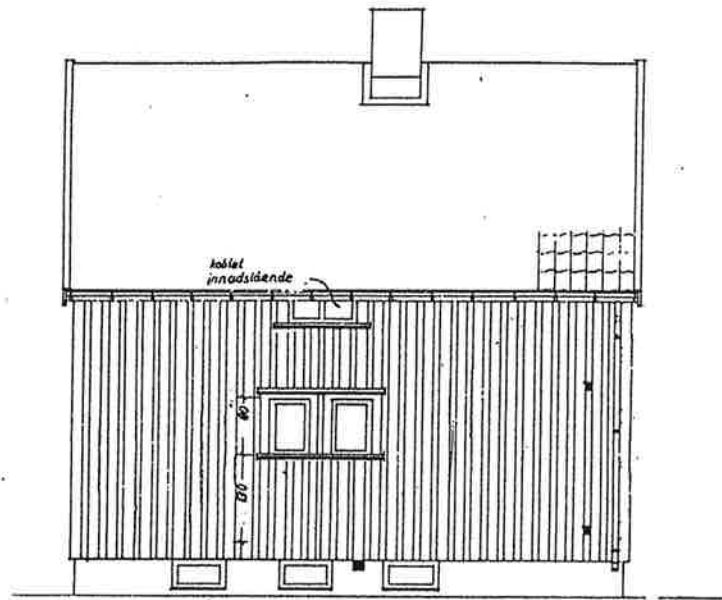

FASADE MOT SYD (D)

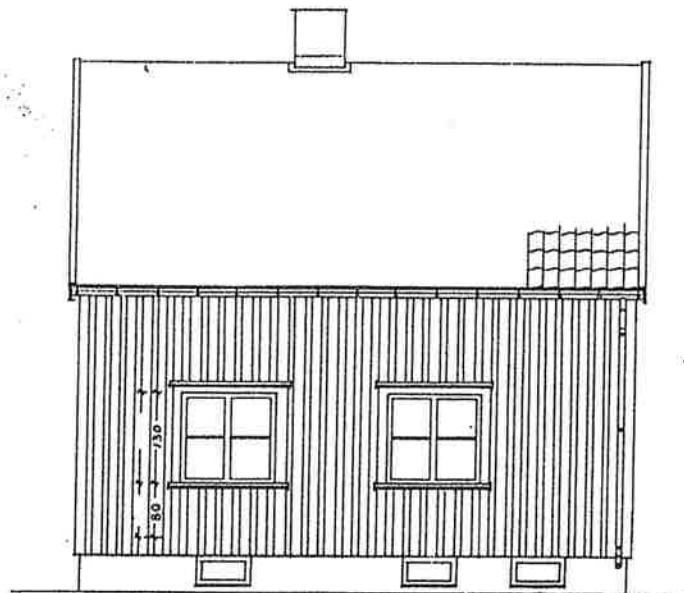
EKSIS. BYGG

2/6

ttes	FASADER	KLEIVAVN. 27, TILBYGG	DATE: 18.06.98
	INGE SUND		SIGN: <i>Bruusdal</i>
	Unikus as, arkitekt og byggeteknisk konsulent Trålveien 40, 8013 Bodø, tlf. 75 56 33 00	Prosj. nr. 98307	MÅL: 1 : 100 Tegn. nr. 02

FASADE MOT NORD

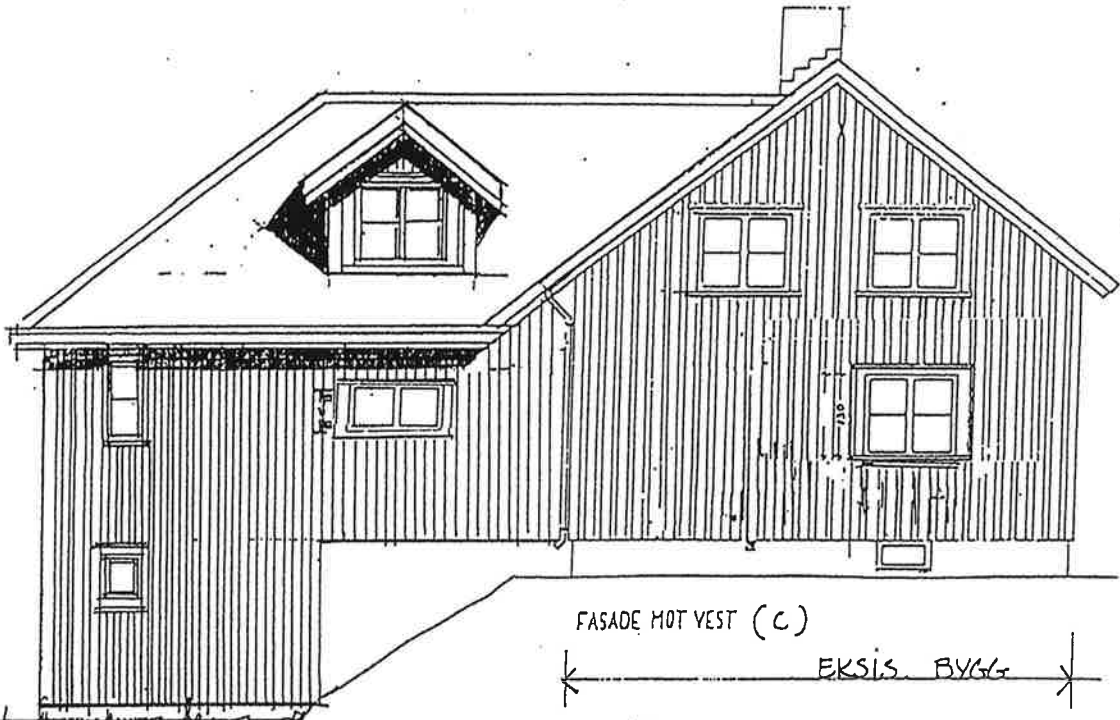

FASADE MOT SYD

72

FASADE MOT ØST (A)
EKSIST. BYGG

FASADE MOT VEST (C)
EKSIST. BYGG

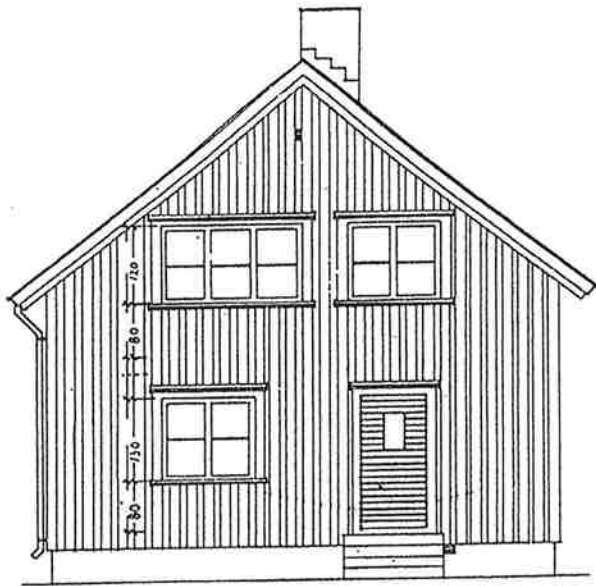
30/698

IDÉ : OPPDRAGSGIVER

Denne tegning må ikke kopieres i ved foretagender som rettighetsh. medvirker i.

Nommik

Saks 3/51

FASADE MOT ØST

Godekjennes.....

for l nseskn d til Husbanken
-- uten forpliktelse for banken

Viser til brev av.....

J.nr.

distriktsarkitekt
Bulge Nordland

Bodo 15/JULI 1952 19

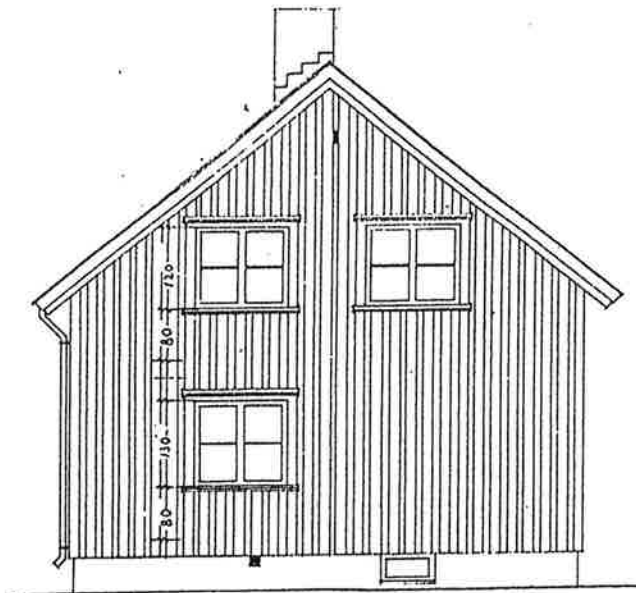
Undertegnede fakstmenn bevilner at
huset er oppført overensstemmende
med den godkjente tegning.

Sted

Navn

Dato

Navn

FASADE MOT VEST

BLAD 2.

TYPE 217 ÷

FASADER MÅL 1:100*

TEGNET AV BOLIGKONTORETS ARKITEKTER

BOLIGDIREKTORATET

OSLO - 15-3-49.

**BODØ KOMMUNE
TEKNISK AVDELING - PLANKONTORET
BYGGESAKSSEKSJONEN**

Sund Inge
Postboks 1173

8001 BODØ

Dato: 08/07/2000

13/147

Vår ref.:
BS014638.600/SR
98/1435

Arkiv:
/L42/

Deres ref.:

Byggeplass: Kleivaveien 27

Eiendom. Gnr. 31/390

Ansvarlig samordner: Byggm. Erling Skipnes, Pb. 4137, 8089 Bodø

Ansvarlig søker: Unikus AS, Pb. 4104, 8089 Bodø

FERDIGATTEST

etter plan- og bygningsloven (pbl) av 14. juni 1985 § 99 nr. 1

Ferdigattest gis etter anmodning datert 06/01/00 og på grunnlag av fremlagt dokumentasjon, jf. forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker, kap. III og kap. V.

De kontrollansvarlige for utførelsen har sørget for sluttkontroll og avsluttende gjennomgang av kontrolldokumentasjon for det ferdige tiltaket. Gjennom dette har den kontrollansvarlige bekreftet overfor kommunen at kontroll er foretatt med tilfredsstillende resultat, i samsvar med tillatelser og krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

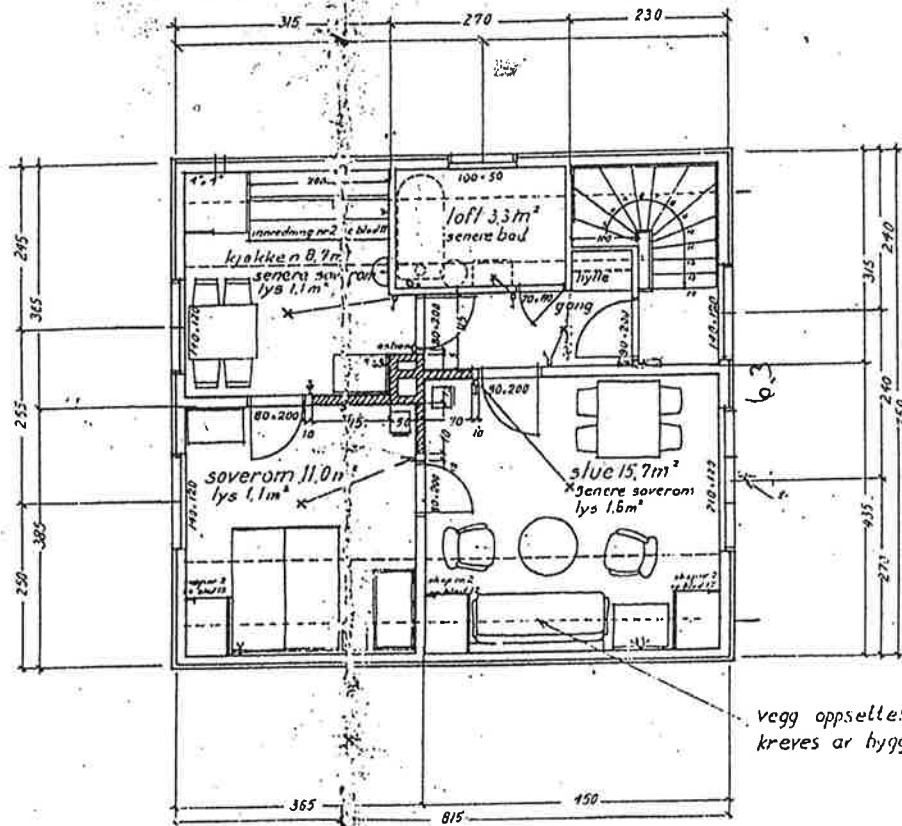
Bygningen eller deler av den må ikke tas i bruk til annet formål enn det tillatelsen fastsetter (jf. pbl § 93). Bruksendring krever særlig tillatelse.

Bygningssjefen, Bodø, den 08/07/00.

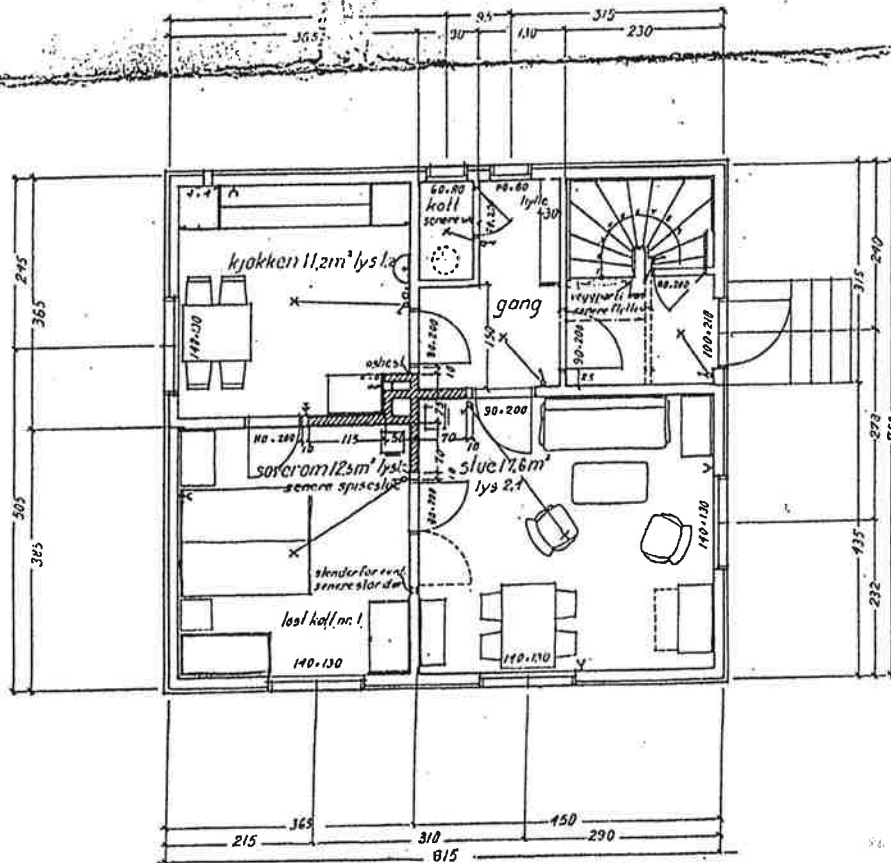
.....
Monica F. Andreassen
bygningssjef

Kopi:
Ansvarlig søker
Ansvarlig samordner

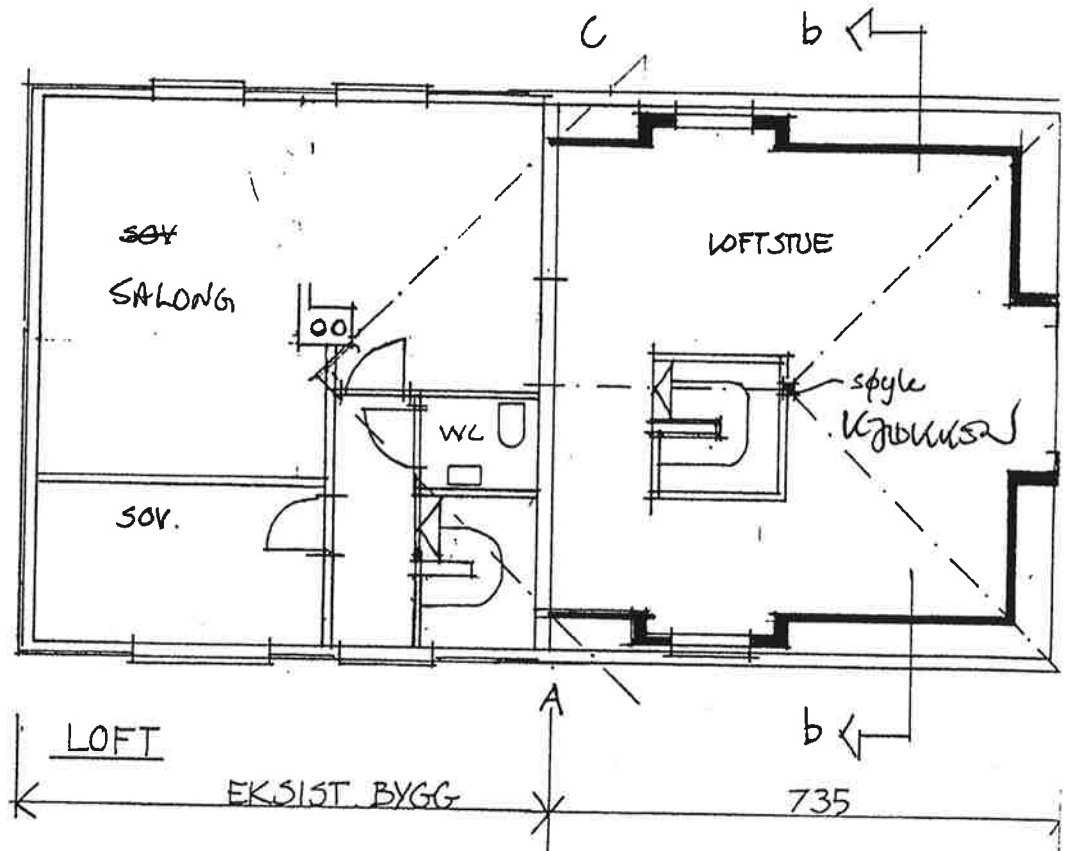

PLAN AV 2. ETASJE

PLAN AV 1. ETASJE.

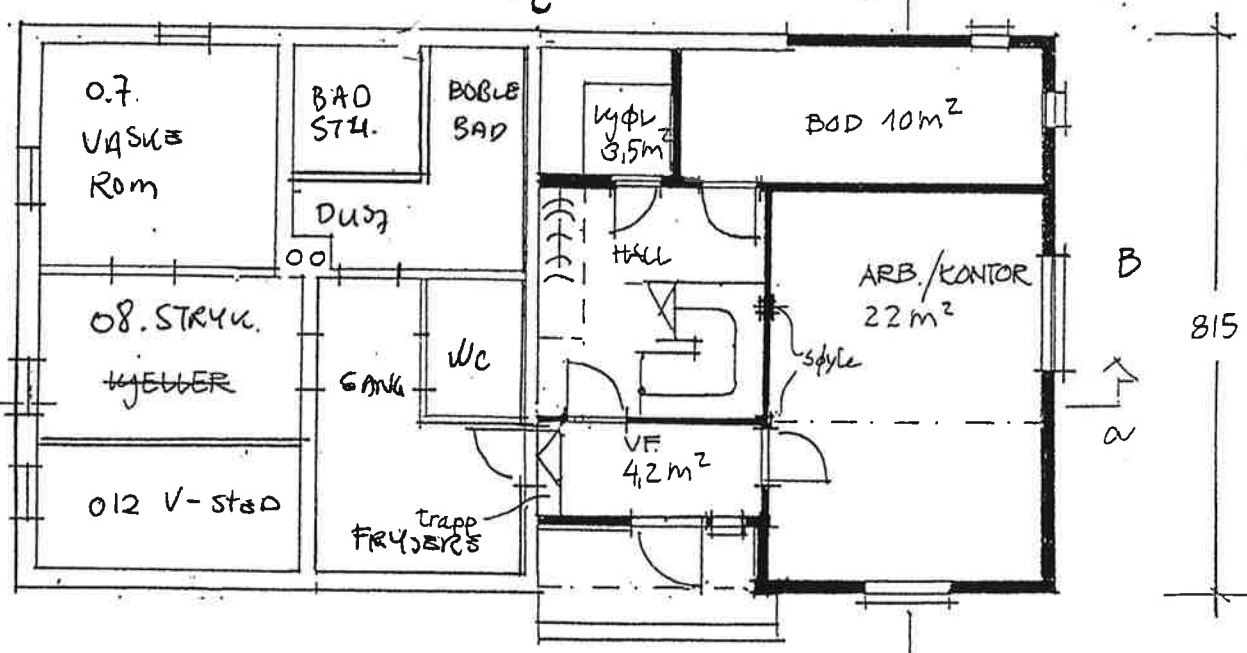
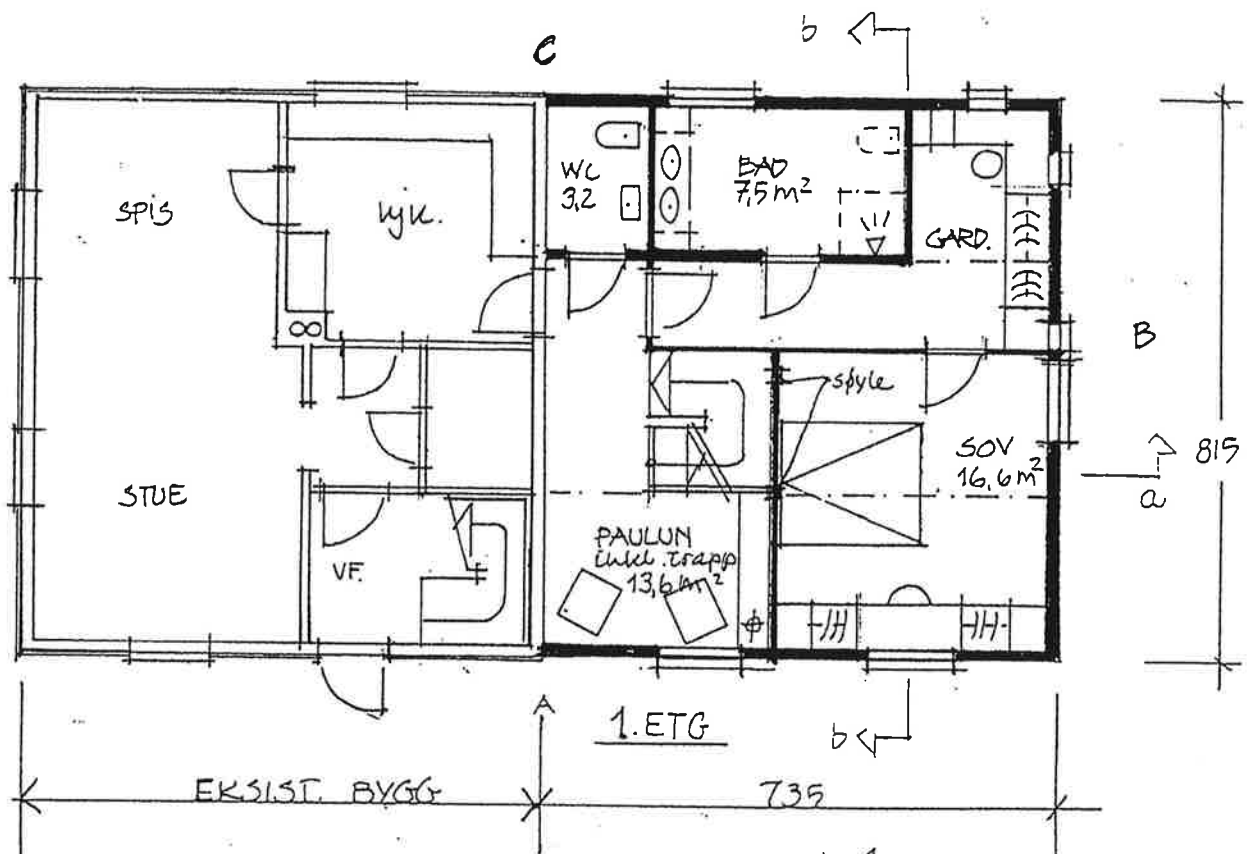
MÅLSEININGEN AV VEGGENE GJELDER BINDINGSVERK OG MUR UTEN PUSS.
 MÅL PÅ VINDUER OG DØRER ER UTVENDIG KARMÅL.
 ETASJEHØYDEN I SNITTEI GJELDER FRA FERDIG GOLV.

IDE : OPPDRAGSGIVER

Denne tegning må ikke kopieres eller
 ved foretagender som rettighetshaver i
 medvirker i.

GRUNNFL. TILBYGG : 59,5 M²

A SOKKEL

REV. 20.07.98 GS

S	PLANER KLEIVAVN. 27, TILBYGG INGE SUND	DATE: 18.06.98
		SIGN: <i>Ørnhild Sotnuit</i>
	Unikus as, arkitekt og byggt teknisk konsulent Trålveien 40. 8013 Bodø, tlf. 75 56 33 00	MÅL: 1 : 100
	Prosj. nr. 98307	Tegn. nr. 01 A

SV: SV: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN

Lars Hansen

Sendt: 8. juli 2019 14:02**Til:** Inge Sund [isund@broadpark.no]

Hei og takk for det du sendte over!

Jeg legger eposten din med vedlegg frem for kontrollutvalget i forbindelse med nest møte

Du nevner at du har fått vedtak fra Bodø kommune vedrørende matrikkelen. Uavhengig av om kontrollutvalget vil se nærmere på det du tar opp i din epost bør du følge informasjonen om klage i vedtaket du har mottatt.

Med vennlig hilsen

Lars Hansen

Sekretariatsleder

Salten kontrollutvalgsservice

Adresse: Postboks 54, 8138 Inndyr

Telefon: 470 37 452

Hjemmeside: www.sekretariatet.no**Fra:** Inge Sund [isund@broadpark.no]**Sendt:** 26. juni 2019 12:23**Til:** Lars Hansen**Emne:** RE: SV: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN*Denne e-post inneholder ingen person-sensitive opplysninger.*

Til sekretariat for Kontrollutvalget i Bodø kommune.

KULTURVEIEN 36

(88/11 i Bodø)

Undertegnede har fått brev fra Bodø kommune om at "jeg har rettet" i Matrikkelen (saksbehandlers formulering) hustypen til fritidseiendom.

Likevel får jeg krav som om dette ikke er tatt til følge av forvaltningen. Endatil tar saksbehandler seg den frihet å påstå at "vedtaket" skal gjelde fra 1.1.2019. Det har HUN ikke hjemmel for. Det har heller ikke Bodø kommune.

Klassifiseringen i matrikkelen har tidligere ikke vært riktig. Nå er den det. Refusjon av for mye avkrevd eiendomsskatt skal derfor skje fra innføringen av skatteordningen.

KLEIVAVEIEN 27

(31/390 i Bodø)

Bodø kommune krever dokumentasjon på egne vedtak. Jeg tillater meg derfor å sende Dem i alt 4 + 5 dokumenter i vedlegg.

Hus 1

De første 4 filer gjelder fasader, snitt og plan for Hus 1, slik min far fikk det godkjent av Bodin bygningsråd 13.1.1952. Av fil nr. 3, går det fram at boligen skulle og selvsagt ble brukt som tomannsbolig (i 5 år, slik kravet var). Bestemmelsene om dette var en betingelse for å få lån i Husbanken. Se gjerne tekst øverst til høyre i dokumentet. Den er ikke til å ta feil av.

Salten kontrollutvalgsservice

Dato 08.07 2019

Jnr. 19/599

Arkiv nr. 412 61

Hjemmel u off:
22. august 2019.

Siden boligen ble satt opp, er det ikke gjort bruksreduserende inngrep i dens "infrastruktur". Dog er det elektriske anlegget oppgradert. Det samme er rør, der det har vært nødvendig.

Da har huset fremdeles de egenskaper, som det iht. Sivilombuds-mannen skal gis 2 bunnfradrag for ved beregningen av eiendomsskatt.

(Jeg bemerker at det er gitt 2 bunnfradrag i naboeiendommen; nr. 25, fordi også denne i sin tid hadde to husstander - en oppe og en nede - av samme grunn; bolignøden etter 2. verdenskrig.)

Hus 2

De andre 5 filer er av samme kategori som ovenstående, bortsett fra den siste, som er **ferdigattesten for Hus 2**. De øvrige gjelder fasader og plan alt sammenstillet med Hus 1 til venstre og Hus 2 til høyre. Rent summarisk og stadig iht. Sivilombudsmannens forståelse, er her TO innganger, TO separate bad, TO kjøkken, soverom og oppholdsrom i mer enn tilstrekkelig antall.

Hus 2 er således en **separat bolig** med alle nødtørftige fasiliteter og **godkjent** slik. Det går tydelig fram av ferdigattesten. Sammenbygging med annen bolig endrer ikke dette.

Matrikkelen er feil. Hus 1 og Hus 2 må registreres hver for seg på eiendommen. Hus 2 har krav på 1 bunnfradrag i eiendomsskatten. Således må, også her iht. vanlig forvaltningsrett, eiendomsskatten korrigeres for "alle" år og overskytende refunderes.

Kommunens krav om dokumentasjon er med dette tilfredsstillet - av meg. Jeg tør således be sekretariatet skrive ut alle 9 filer og legge disse fram for Kontrollutvalget ifm. dets behandling av begge saker.

Jeg tør be Kontrollutvalget, deretter og iht. sitt mandat, påse at Bodø kommune gjør vedtak iht. adekvate (lov)bestemmelser og at korrekte vedtak iverksettes uten opphold - for begge eiendommer.

Med hilsen
Elsa Hogndal Sund
Kleivaveien 27
8009 Bodø
Mob. 90092661

2. October 2018, 12:01 Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no> Wrote:

Takk for din henvendelse

Vi har mottatt din e-post og registret den med saksnummer 18/7990 i vårt sak- og arkivsystem.

Skulle du likevel få behov for å henvende deg til servicetorget eller saksbehandler, kan du vise til dette saksnummeret for å få hjelp.

Hilsen dokumentsenderet Bodø kommune
v/Tanja Isaksen

Fra: Inged Sund <isund@broadpark.no> <isund@broadpark.no>

Sendt: 29. september 2018 15:07

Til: Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no>; Lars Hansen <lars.hansen@salten.no>

Emne: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN

Denne e-post inneholder ingen person-sensitive opplysninger.

Jeg har mottatt vedtak i sak 2018/7990. Det bestrides, herved. Vennligst se vedlegg i 2 sider. Detaljer går fram herav.

For **Kulturveien 36** anføres i korthet at et uthus fra 1935, inneholdende vedskjul og treverksted, ikke engang antydningvis kan sies å være garasje for normale kjøretøyer. Det bør korrigeres slik at enhver interessent, kommune, Sivilforsvar, e.a. får klarhet i hvilken type bygning dette er.

For **Kleivaveien 27** anføres at

Hus 1 og Hus 2 pr. def.; etter NS 3475 og den faktiske beskaffenhet, er TO selvstendige "småhus" i rekke/kjede

og at eiendommen har bare én garasje med plass for personbil og 3-hjulet, elektrisk drevet sykkel for funksjonshemmede

og at eiendommen har ett uthus (på 11,5 m²) beliggende der det "alltid" har gjort.

Uthuset hører til Hus 1 og garasjen hører til Hus 2. Interessenter bør ikke villedes av matrikkelen.

Vennligst se min e-post av 15. ds. Korrekt føring går fram herav.

Dette er altså ikke en klage på faktiske bygningsopplysninger, men på at **Bodø kommune, ikke fører korrekte opplysninger i eiendomsmatrikkelen.** Kontrollutvalget bes påse at Bodø kommune følger lover og regler.

Mvh

Elsa Hogndal Sund

Kleivaveien 27

8009 Bodø

Mob. 90092661

RE: SV: SV: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 27 - MATRIKKELEN

Inge Sund [isund@broadpark.no]

Sendt: 8. juli 2019 22:00

Til: Lars Hansen

Vedlegg: Vikholt underhånden.jpg (7 MB) ; Vikholts vedtak.jpg (6 MB) ; Vikholts endring.jpg (7 MB)

Dato	09.07.2018
Jnr.	19/600
Arkiv nr.	412 6.1
Hjemmel u off:	

Hei !

Jeg legger ved tre dokumenter. 2 er utferdiget av en ingeniør Vikholt. I det 3. har jeg forsøkt å gjøre ingeniør Vikholt oppmerksom på at en forvaltningsvedtak i en kommune skal gjøres av kommunen og ikke av enkeltansatte. Vikholt er også gjort uttrykkelig oppmerksom på at saken er innmeldt til Kontrollutvalget og da har den ikke noe å gjøre i andre fora. Vikholt referere ikke til Kontrollutvalget og dermed vil de to dokumenter inngå som en del av klagegrunnlaget hertil. Standardtekster om klagefrister og Fylkesmannen settes således ut i tid eller helt til side.

Gir Kontrollutvalget klager fullt medhold, vil det neppe være grunn til å klage til Fylkesmannen. I tillegg "syner soga" at Fylkesmenn ikke alltid har korrekt syn på lovforståelse og -anvendelse. Da overtar ofte andre organer.

Kulturveien 36 (88/11) er nå riktig matrikkelført; slik som den framsto for over 50 år siden. Det som, etter Forvaltningsloven gjenstår, er å regne om eiendomsskattetaksten og refundere for mye innbetalt. Her er det en klar systemsvikt og som sådan ligger den klart innfor Kontrollutvalgets mandat å fjerne.

Kleivaveien 27 (31/390) er enda ikke korrekt matrikkelført.

De TO selvstendige eneboliger (Hus 1 av 1952 og Hus 2 av 1999) er nå dokumentert av meg (!), på tross av at det er kommunen som skal holde arkiv. Jeg tillater meg å gjenta SOM's bemerkning om at det er eiendommens beskaffenhet/brukelighet som skal verdsettes. Her er også, både for matrikkelføringen og beregning og innkreving av eiendomsskatt, åpenbart systemsvikt og som sådan ligger saken klart innenfor Kontrollutvalgets mandat å fjerne.

Alle mulige påstander om forsinkelser kan tilskrives kommunens egen saksbehandling, herunder merkelige krav om dokumentasjon.

Mvh
 Elsa Hogndal Sund (hjemmelshaver)
 Inge Sund (sekretær e.f.)
 Kleivaveien 27
 8009 Bodø
 Mob. 90092661

Today, 14:02 Lars Hansen <lars.hansen@salten.no> Wrote:

Hei og takk for det du sendte over!

Jeg legger eposten din med vedlegg frem for kontrollutvalget i forbindelse med nest møte 22. august 2019.

Du nevner at du har fått vedtak fra Bodø kommune vedrørende matrikkelen. Uavhengig av om kontrollutvalget vil se nærmere på det du tar opp i din epost bør du følge informasjonen om klage i vedtaket du har mottatt.

Med vennlig hilsen
 Lars Hansen
 Sekretariatsleder
 Salten kontrollutvalgsservice
 Adresse: Postboks 54, 8138 Inndyr

Telefon: 470 37 452

Hjemmeside: www.sekretariatet.no

Fra: Inge Sund [isund@broadpark.no]

Sendt: 26. juni 2019 12:23

Til: Lars Hansen

Emne: RE: SV: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN

Denne e-post inneholder ingen person-sensitive opplysninger.

Til sekretariat for Kontrollutvalget i Bodø kommune.

KULTURVEIEN 36

(88/11 i Bodø)

Undertegnede har fått brev fra Bodø kommune om at "jeg har rettet" i Matrikkelen (saksbehandlers formulering) hustypen til fritidseiendom.

Likevel får jeg krav som om dette ikke er tatt til følge av forvaltningen. Endatil tar saksbehandler seg den frihet å påstå at "vedtaket" skal gjelde fra 1.1.2019. Det har HUN ikke hjemmel for. Det har heller ikke Bodø kommune.

Klassifiseringen i matrikkelen har tidligere ikke vært riktig. Nå er den det. Refusjon av for mye avkrevd eiendomsskatt skal derfor skje fra innføringen av skatteordningen.

KLEIVAVEIEN 27

(31/390 i Bodø)

Bodø kommune krever dokumentasjon på egne vedtak. Jeg tillater meg derfor å sende Dem i alt 4 + 5 dokumenter i vedlegg.

Hus 1

De første 4 filer gjelder fasader, snitt og plan for Hus 1, slik min far fikk det godkjent av Bodin bygningsråd 13.1.1952. Av fil nr. 3, går det fram at boligen skulle og selvsagt ble brukt som tomannsbolig (i 5 år, slik kravet var). Bestemmelsene om dette var en betingelse for å få lån i Husbanken. Se gjerne tekst øverst til høyre i dokumentet. Den er ikke til å ta feil av.

Siden boligen ble satt opp, er det ikke gjort bruksreducerende inngrep i dens "infrastruktur". Dog er det elektriske anlegget oppgradert. Det samme er rør, der det har vært nødvendig.

Da har huset fremdeles de egenskaper, som det iht. Sivilombuds-mannen skal gis 2 bunnfradrag for ved beregningen av eiendomsskatt.

(Jeg bemerker at det er gitt 2 bunnfradrag i naboeiendommen; nr. 25, fordi også denne i sin tid hadde to husstander - en oppe og en nede - av samme grunn; bolignøden etter 2. verdenskrig.)

Hus 2

De andre 5 filer er av samme kategori som ovenstående, bortsett fra den siste, som er **ferdigattesten for Hus 2**. De øvrige gjelder fasader og plan alt sammenstillet med Hus 1 til venstre og Hus 2 til høyre. Rent summarisk og stadig iht. Sivilombudsmannens forståelse, er her TO innganger, TO separate bad, TO kjøkken, soverom og oppholdsrom i mer enn tilstrekkelig antall.

Hus 2 er således en **separat bolig** med alle nødvendige fasiliteter og **godkjent** slik. Det går tydelig fram av ferdigattesten. Sammenbygging med annen bolig endrer ikke dette.

Matrikkelen er feil. Hus 1 og Hus 2 må registreres hver for seg på eiendommen. Hus 2 har krav på 1 bunnfradrag i eiendomsskatten. Således må, også her iht. vanlig forvaltningsrett, eiendomsskatten korrigeres for "alle" år og overskytende refunderes.

Kommunens krav om dokumentasjon er med dette tilfredsstillet - av meg. Jeg tør således be sekretariatet skrive ut alle 9 filer og legge disse fram for Kontrollutvalget ifm. dets behandling av begge saker.

Jeg tør be Kontrollutvalget, deretter og iht. sitt mandat, påse at Bodø kommune gjør vedtak iht. adekvate (lov)bestemmelser og at korrekte vedtak iverksettes uten opphold - for begge eiendommer.

Med hilsen
Elsa Hogndal Sund
Kleivaveien 27
8009 Bodø
Mob. 90092661

2. October 2018, 12:01 Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no> Wrote:

Takk for din henvendelse

Vi har mottatt din e-post og registret den med saksnummer 18/7990 i vårt sak- og arkivsystem.

Skulle du likevel få behov for å henvende deg til servicetorget eller saksbehandler, kan du vise til dette saksnummeret for å få hjelp.

Hilsen dokumententeret Bodø kommune
v/Tanja Isaksen

Fra: Inged Sund <isund@broadpark.no> <isund@broadpark.no>

Sendt: 29. september 2018 15:07

Til: Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no>; Lars Hansen <lars.hansen@salten.no>

Emne: Kulturveien 36 OG Kleivaveien 36 - MATRIKKELEN

Denne e-post inneholder ingen person-sensitive opplysninger.

Jeg har mottatt vedtak i sak 2018/7990. Det bestrides, herved. Vennligst se vedlegg i 2 sider. Detaljer går fram herav.

For **Kulturveien 36** anføres i korthet at et uthus fra 1935, inneholdende vedskjul og treverksted, ikke engang antydningvis kan sies å være garasje for normale kjøretøyer. Det bør korrigeres slik at enhver interessent, kommune, Sivilforsvar, e.a. får klarhet i hvilken type bygning dette er.

For **Kleivaveien 27** anføres at

Hus 1 og Hus 2 pr. def.; etter NS 3475 og den faktiske beskaffenhet, er TO selvstendige "småhus" i rekke/kjede

og at eiendommen har bare én garasje med plass for personbil og 3-hjulet, elektrisk drevet sykkel for funksjonshemmede

og at eiendommen har ett uthus (på 11,5 m²) beliggende der det "alltid" har gjort.

Uthuset hører til Hus 1 og garasjen hører til Hus 2. Interessenter bør ikke villedes av matrikkelen.

Vennligst se min e-post av 15. ds. Korrekt føring går fram herav.

Dette er altså ikke en klage på faktiske bygningsopplysninger, men på at **Bodø kommune, ikke fører korrekte opplysninger i eiendomsmatrikkelen**. Kontrollutvalget bes påse at Bodø kommune følger lover og regler.

Mvh
Elsa Hogndal Sund
Kleivaveien 27
8009 Bodø
Mob. 90092661

Inged Sund <isund@broadpark.no> <isund@broadpark.no>

Sender: Inged Sund <isund@broadpark.no> <isund@broadpark.no>

Recipient: <may-iren.vikholt@bodo.kommune.no>

Date: 11. September 2018, 12:08

Matrikkelen 31/390 og 88/11 U-fullstendig retting - underhånds henvendelse

Jeg gjør oppmerksom på at Kontrollutvalget i Bodø kommune for lengst er koblet inn og at mottatte brev av 5. ds. vil bli oversendt i.l.a. svært kort tid, hvis det ikke snarlig korrigeres etter faktiske forhold og Forv.lovens bestemmelser.

På 31/390 står det fremdeles TO hus, bygget vegg i vegg. Det ene er fra 1952 og det andre fra 1999.

Det er Bodø kommune som er arkivansvarlig.

På 88/11 står et uthus som ikke har noe med landbruk å gjøre. Også det skal endres iht. til anmodning.

Kåret til min mormor ble avlyst i 1980. Hun døde året før. Det er en realitet. En realitet kan ikke endres, verken gjennom enkeltvedtak eller reguleringsplaner. Eiendommen ble min fars fritidseiendom, suksessivt og endelig; i 1980. Det er en realitet.

Jeg ber om å bli orientert, senest innen arbeidstidens slutt i dag, om klagebrevet av 2/8 vil bli tatt fullt ut til følge. I motsatt fall trenger jeg ikke å vente med å sende nevnte brev fra Bodø kommune til Kontrollutvalget.

Med hilsen
Elsa Hogndal Sund
Kleivaveien 27
8009 Bodø
Mob. 90092661

Elsa Hogndal Sund

Kleivaveien 27
8009 BODØDato: 05.09.2018
Saksbehandler: .....May-Iren Vikholt
Telefon direkte: 75 55 53 71
Deres ref.: .....
Løpenr.: 72783/2018
Saksnr./vår ref.: 2018/7990
Arkivkode: 88/11

Matrikkelretting av boliger på g/br.nr 31/390 og g/b.nr.88/11

Viser til brev av 02.08.2018 hvor det kreves retting av matrikkel på g/b.nr. 31/390 og g/b.nr. 88/11.

Eiendom med g/b.nr. 31/390 fremstår i dag som en enebolig, og er også matrikkelført som dette.

Fra byggesaken som omhandler tilbygg på eksisterende enebolig fra 1998/1999 ser jeg av godkjent tegning at det ikke skal bygges en ekstra boenhet. Hvis det eksisterer en endring av tillatelsen som omfatter en ekstra boenhet vil jeg gjerne få den oversendt. Jeg kan ikke finne dokumentasjon på denne endringen i kommunens arkiv.

For å få godkjent en ekstra boenhet må det søkes om dette til byggesakskontoret. Godkjenningen som er i henholdt Plan- og bygningsloven matrikkelføres.

Krav om endring på eiendom med g/b.nr. 31/390 kan ikke utføres fordi det mangler dokumentasjon som viser at endringene er omsøkt og godkjent.

Når det gjelder eiendom 88/11 har jeg endret bygningstype i matrikkelen til *Helårsbolig benyttes som fritidsbolig*. Endringen er gjeldende fra dags dato.

Med hilsen

May-Iren Vikholt
Ingeniør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

---

Geodata**Postadresse:**
Postboks 319, 8001 Bodø
Besøksadresse:**Telefoner:**
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 50 00
Telefax:**Elektroniske adresser:**
postmottak@bodo.kommune.no
May-Iren.Vikholt@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.no**Orgnr.:**
872 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

Elsa Hogndal Sund

Kleivaveien 27
8009 BODØDato: 25.09.2018
Saksbehandler: .....May-Iren Vikholt
Telefon direkte: 75 55 53 71
Deres ref.: .....
Løpenr.: 79493/2018
Saksnr./vår ref.: 2018/7990
Arkivkode: 88/11

Krav om matrikkelretting av bygningsinformasjon på eiendom 88/11 og eiendom 31/390

Viser til epost av 11.09.2018.

Når det gjelder krav om endring av bygningsopplysninger på gbnr. 31/390 kan vi ikke se at det er dokumentert, jfr. Matrikkelloven §26, tredje ledd, at dette er to separate eneboliger.

Matrikelopplysningene vil derfor ikke bli endret.

Når det gjelder gbnr. 88/11 er bygningsopplysningene endret i samsvar med dine opplysninger.

Vi viser forøvrig til vårt brev av 05.09.2018.

VEDTAK:

Krav om endring av bygningsopplysninger på gbnr 31/390 tas ikke til følge.

Klagefristen er tre uker fra mottak av dette brevet.

Fylkesmannen er klageinstans når ikke annet er bestemt. En eventuell klage stiles til Fylkesmannen i Nordland og sendes:

Bodø kommune

Geodata

Postboks 319, 8001 BODØ.

Epost:matrikkel_eiendom@bodo.kommune.no

Med hilsen

May-Iren Vikholt
Ingeniør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

---

Geodata

Postadresse:
Postboks 319, 8001 Bodø

Besøksadresse:

Telefoner:
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 50 00
Telefax:

Elektroniske adresser:
postmottak@bodo.kommune.no
May-Iren.Vikholt@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.no

Orgnr.:
972 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

SAK 32/19

Eventuelt

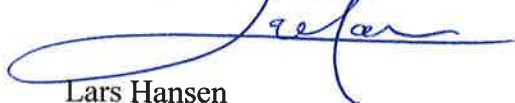
Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
22.08.2019

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr, 15. august 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget